O‘ZBEKISTON MILLIY PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»
O‘zbekiston milliy pedagogika
universiteti rektori v.v.b
Z.Ya.Raxmanov
_____
«____»_____2026 yil

«MA’QULLANDI»
O‘zbekiston Respublikasi Oliy
ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
huzuridagi OAK raisi
A.T. Yusupov
_____
«____»_____2026 yil

07.00.01 – «O‘zbekiston tarixi» ixtisosligi bo‘yicha malakaviy imtihon D A S T U R I

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2026 yil «____»_____ ____-sonli qarori bilan tasdiqlangan

TOSHKENT – 2026

ANNOTATSIYA

“O‘zbekiston tarixi” ixtisosligidan malakaviy imtihon qabul qilish dasturi O’zbekiston Respublikasining “Ta`lim to’g’risida” Qonuni hamda pedagogika fanini rivojlantirishga oid mavjud me`yoriy hujjatlar asosida yaratilgan bo’lib, psixologik-pedagogik tayyorlash tizimining muhim tarkibiy qismidir. Uning asosiy maqsadi – O’zbekiston tarixi bo’yicha talabgorning nazariy va kasbiy tayyorgarlik darajasini uning ushbu fanning shakllanishi va rivojlanishi tarixini, umumiy kontseptsiyalari va metodologiya masalalarini, manbalarini, shu bilimlar tarmog’ining asosiy nazariy va amaliy muammolarini, mavjud materialni nechog’lik bilishini aniqlab berishi, uning ilmiy adabiyotni, shu jumladan, chet el davriy nashrlarini hamda ilmiy tadqiqotlarning zamonaviy usullarini qanchalik egallaganligini ko’rsatib berishi lozim.

Tuzuvchilar : t.f.d., dots. F.O.Ismatullayev
t.f.n, dots. Yo.R.Tayronov

Taqrizchi: t.f.d., prof. D.Bobojonova
PhD, dots. J.M.Kamolov

Ushbu dastur universitet Ilmiy-texnik kengashining 2026- yil 6- yanvardagi 1-sonli majlisida tasdiqlangan.

O‘ZBEKISTON TARIXI FANINING METODOLOGIYaSI

Maqsad va vazifalar

07.00.01 – “O‘zbekiston tarixi” malakaviy imtihonining o‘tkazilishidan maqsad oliy ta’limdan keyingi ta’lim tizimida o‘qishga tayyorgarlik darajasini aniqlash hisoblanadi. Ixtisosligi “O‘zbekiston tarixi” bo‘lgan katta ilmiy xodim-izlanuvchilarning malakaviy imtihon dasturi eng qadimgi davrlardan boshlab, bugungi kungacha bo‘lgan davrni o‘z ichiga oladi. Umumiy qism – O‘zbekiston tarixining dolzarb muammolari va asosiy mavzularini, shuningdek, ularning tarixshunosligi va manbashunosligi tahlilini o‘z ichiga oladi. Katta ilmiy xodim-izlanuvchilar ushbu masalaning nafaqat o‘rganilish tarixini, balki, hozirda munozarali, turli nuqtai nazarlardan yondoshilgan talqinlari bilan ham tanish bo‘lishlari lozim. Ta’kidlash joizki, bugungi kunda katta ilmiy xodim-izlanuvchilarga ma’lum bir adabiyotlarni tavsiya etish bilangina cheklanish maqsadga muvofiq emas. Chunki, konseptual ahamiyatga ega bo‘lgan fikrlarni nafaqat maxsus monografik tadqiqotlarda, balki boshqa adabiyotlarda ham uchratish mumkin. Shunday ekan, katta ilmiy xodim-izlanuvchilarga yangi ilmiy adabiyotlar bilan bir qatorda, ilmiy va ijtimoiy- siyosiy xarakterdagi davriy nashrlarni, shuningdek, xorijda chop etilgan adabiyotlarni ham o‘rganib chiqish tavsiya etiladi.

Katta ilmiy xodim-izlanuvchilarning malakaviy imtihoni dasturi o‘z ichiga Vatanimiz tarixining eng qadimgi davridan hozirgi vaqtgacha bo‘lgan davrini qamrashi tarixni o‘zining ichki qonuniyatlariga ega bo‘lgan kompleks jarayon sifatida talqin etish imkonini beradi. Unda O‘zbekiston hududida turli davrlarda mavjud bo‘lgan qadimiy madaniyatlar va turli bosqichlari taraqqiyotidagi o‘ziga xos xususiyatlari va tarixiy rivojlanish qonuniyatlari aks topgan. Dastur Nizomiy nomidagi TDPU professor o‘qituvchilari tomonidan tayyorlanib, Tarix fakulteti kengashida muhokama qilingan.

Mazkur dasturga O‘zbekiston tarixidagi mavjud asosiy ilmiy muammolar va munozarali masalalarni alohida ajratib o‘rganish imkonini beruvchi xronologik usul asos qilib olingan. Dasturda umumnazariy yondoshuvlarning muayyan tarixiy tadqiq etish tajribasi bilan birligi zamonaviy tarixiy tahsilning ajralmas qismini tashkil etadi.

Tarix metodologiyasi

“Tarix metodologiyasi” tushunchasi. Uning mazmuni. Tarix metodologiyasining ilmiy va o‘quv fani sifatida shakllanishi va rivojlanishi. O‘zbekiston tarixi fanining ijtimoiy fanlar tizimida tutgan o‘rni. Fanning maqsadi, vazifalari va ahamiyati. Fanning uslubiy, ilmiy-nazariy, g‘oyaviy va falsafiy asoslari hamda dolzarb masalalari.

Tarix fanining predmeti va o‘rganish ob’ekti. Tarixiy bilim va uning ishonchlilik muammosi. Tarixiylikning rivojlanishi jamiyatni ijtimoiy, ma’naviy evolyusiyasining aksi. Zamonaviy tarix fanining metodologik asoslari. Ijtimoiy rivojlanishning qonuniyatlari, asosiy bosqichlari va tadrijiy rivojlanish shakllari. Tarixiy bilimlar va tarixiy tajriba. Tarixiy bilimlarning haqqoniylik muammosi. Tarix falsafasi. O‘zbekiston tarixini davrlashtirish. Jahon tarixini davrlashtirish to‘g‘risida nazariyalar. Manbashunoslik va tarixshunoslik masalalari.

Tarixiy ongning mohiyati, shakllari va funksiyalari. Tarix fan sifatida.

Jahondagi tarixiy jarayonlar. Tamaddun – sivilizatsiya tushunchasi va uning turlari. Jahon tarixida Markaziy Osiyo. Yurtimiz olimlarining O‘zbekistonning jahon tarixida tutgan o‘rni va ahamiyati haqidagi fikrlari.

Tarix fanining tamoyillari: haqiqat tamoyili, tarixiylik, xolislik tamoyili, bir yoqlamalikdan voz kechish tamoyili, tizimlilik, tarixiy manbalarga asoslanish, tarixshunoslik an’analari tamoyili.

Tarixiy tadqiqot metodlari. An’anaviy va noan’anaviy uslublar. Maxsus an’anaviy metodlar sifatida tarixiy-qiyosiy usul, tarixiy-tizimli metod, tarixiy-tipologik uslub, tarixiy davrlashtirish. Tarixiy tadqiqotlarda boshqa ijtimoiy fanlarda qo‘llaniladigan umumilmiy va maxsus metodlarning qo‘llanilishi.

Ilmiy bilishning umumiy metodlari. Empirik bilish (kuzatuv, qiyoslash, o‘lchash, tajriba). Tadqiqotning ham empirik, ham nazariy darajasida foydalaniladigan metodlar. Nazariy tadqiqot metodlari.

Tarixiy bilishning asosiy tamoyillari. Tarixiylik tamoyili. Tarixiy-ilmiy dalillarga baho berishda yondosh sohalardagi tadqiqotlarni o‘rganish zaruriyati. Tarixiy jarayonlarni va hodisalarni tadqiq etishda xolislik tamoyili. Tarixiy bilishda yaxlitlilik tamoyili. Tarixiy bilim va sabablarning o‘zaro bog‘liq elementlar tizimi sifatida yondoshish. O‘tmishdan tarixiy-ilmiy bilimlar rivojining hozirgi bosqichi uchun ahamiyatli bo‘lgan g‘oyalar, qarashlar va hodisalarni ajratib olinishi. Sovet davridagi tarixiy bilishning asosiy tamoyillari.

O‘zbekistonda zamonaviy tarix tadqiqotlari

O‘zbekistonda tarixiy tadqiqotlar. Zamonaviy ilmiy qarashlar va yondoshuvlar. Mustaqillik yillarida tarix faniga bo‘lgan munosabatning davlat siyosatiga ko‘tarilishi. Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q. Mustaqillik yillarida xalqimizning urf-odatlari, boy ma’naviy merosi, milliy qadriyatlarini o‘rganish ahamiyati. Xalqimizning yuksak ma’naviyati, boy moddiy va ma’naviy madaniyat merosi, bag‘rikenglik, bunyodkorlik va ezgulikka intilish yosh avlodni tarbiyalashda o‘rni. O‘zbekiston tarixi bo‘yicha respublikamiz maktablari va oliy o‘quv yurtlariga mo‘ljallangan darslik va o‘quv qo‘llanmalarning yaratilishi: qo‘lga kiritilgan yutuqlar va muammolar. Darslik va qo‘llanmalarni nashr etilishi. O‘zbekiston tarixidagi innovatsiyalar va uni ta’lim tizimiga tadbiq etilishi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 27 yanvardagi “Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi huzurida O‘zbekiston eng yangi tarixi bo‘yicha Jamoatchilik kengashining tashkil qilish to‘g‘risida”gi qarori. Eng yangi tarixni chuqur o‘rganish va o‘qitish jarayonlarining vazifalari. Birinchi Prezident I.Karimovning asarlardagi tarix fani va uning metodologiyasiga oid ilmiy-nazariy masalalar, tamoyil va yangicha yondoshuvlar. Markaziy Osiyoda tarixiy-madaniy merosga munosabat. Zamonaviy muammolar va ayrim yondoshuvlar. Prezident Sh.M.Mirziyoevning 2021 yil 19 yanvardagi ma’naviyat bo‘yicha yig‘ilishdagi nutqi. Tarix – ma’naviyat asosi.

ENG QADIMGI VA QADIMGI DAVRDA O‘RTA OSIYo

Insoniyat paydo bo‘lishi xususidagi qarashlar va nazariyalar. Antropogenez jarayoni. Insoniyatning dastlabki ajdodlari va ularning makonlari.

Qadimgi odamlarning turmush tarzi va mashg‘ulotlari. Ibtidoiy jamiyat tarixining davrlashtirish. Paleolit (qadimgi tosh) davri. Ilk paleolit davri makonlari: Selung‘ur, Qoratog‘, Ko‘lbuloq. O‘rta paleolit davri makonlari: Teshiktosh, Omonqo‘ton, Obirahmat, Qo‘tirbuloq. So‘nggi paleolit davri yodgorliklari: Omonqo‘ton, Xo‘ja Go‘r, Shug‘nov, Qorakamar. O‘rta paleolit davri ibtidoiy xo‘jaligidagi o‘zgarishlar. Ilk diniy tasavvurlar va dafn tartiblari.

So‘nggi paleolit davri. Hozirgi ko‘rinishdagi aql-idrokli odamlar (kromanonlar)ning shakllanishi. Mehnat qurollarining takomillashuvi. Urug‘chilik jamoasi – ona urug‘i jamoasining shakllanishi va uning taraqqiyoti.

Mezolit (o‘rta tosh) davri makonlari: Machay, Qo‘shilish, Obishir. Markaziy Farg‘ona yodgorliklari. O‘q-yoyning ixtiro qilinishi va uning ahamiyati. Odamlarning hayvonlarni qo‘lga o‘rgatishi, boshoqli o‘simliklarni o‘stirish malakalarini o‘zlashtira boshlashi. Ibtidoiy e’tiqodlar. Tasviriy san’at. Zarautsoy, Sarmishsoy, Teraklisoy, Nurota yodgorliklari.

Neolit (yangi tosh) davri. Joytun madaniyati. O‘rta Osiyodagi dastlabki dehqonchilik manzillari. Kaltaminor madaniyati va uning bosqichlari. Markaziy Farg‘ona neolit davri yodgorliklari. Hisor madaniyati. Tosh qurollarining takomillashuvi.

Chorvachilik va dehqonchilikning shakllanishi. Ishlab chiqarishga asoslangan xunarmandchilikning vujudga kelishi: kulolchilik, to‘qimachilik va zargarlikning rivojlanishi.

Eneolit davri. Sarazm, Anov va Geoksur madaniyatlari. Sun’iy sug‘orishga asoslangan dehqonchilik madaniyati markazlarining paydo bo‘lishi.

Bronza davri yodgorliklari: Namozgoh, Oltintepa, Gonur, Sopollitepa, Jarqo‘ton, Zamonbobo, Tozabog‘yob, Amirobod, Chust madaniyatlari. O‘zbekiston hududlarida o‘troq dehqonchilikning rivojlanishi. Patriarxal ota urug‘i munosabatlarining yuzaga kelishi.

Bronza davridagi ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlar. Mehnatning birinchi yirik taqsimoti. Xo‘jaliklarning ixtisoslashuvi. O‘troq va chorvador aholi munosabatlari. O‘rta Osiyoda ilk shahar madaniyatining paydo bo‘lishi: Oltintepa, Gonur, Jarqo‘ton va boshqalar. Ziroatchilik va chorvachilik madaniyatlari doirasining kengayib borishi. Ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar, madaniy aloqalar, aholi va etnik jarayonlar. Moddiy va ma’naviy madaniyat.

O‘zbekiston hududida davlatchilikning shakllanishi va dastlabki taraqqiyot bosqichlari

“Davlatchilik” va “sivilizatsiya” tushunchasi. Davlat tuzilmalarining shakllanish shart-sharoitlari va omillari. Davlat kelib chiqishi to‘g‘risidagi nazariyalarning hilma-hilligi. Ilk shaharlar dastlabki davlatlarning asosi.

O‘zbekiston hududida dastlabki boshqaruv tizimining shakllanishi. Mehnat taqsimotining chuqurlashuvi, mahsulot ayirboshlash, xususiy mulkning rivojlanishi. O‘rta Osiyoda ilk davlatlarning vujudga kelishi. Marg‘iyona – Baqtriya sivilizatsiyasi.

O‘lkamiz hududlarida dastlabki davlatlarning tashkil topishi. Ilk davlatchilik shakllari xususidagi qarashlar. “Avesto” va zardushtiylik. “Avesto”ning tarixiy

manba sifatida o‘rni. “Avesto”da geografik-hududiy nomlar, ijtimoiy-iqtisodiy ma’lumotlar va siyosiy tarix, diniy falsafa.

Qadimgi Xorazm davlati. Xorazm haqidagi yozma va arxeologik ma’lumotlar, hududiy chegaralariga oid masalalar. Ko‘zaliqir, Qal’aliqir va boshqa yodgorliklar. Qadimgi Xorazm davlatida ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayot.

Qadimgi Baqtriya davlati. Yozma va arxeologik ma’lumotlar. Baqtriyaning hududiy chegaralari. Baqtra, Qiziltepa va boshqa shaharlar. Ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayot. Tashqi iqtisodiy va madaniy aloqalar.

Sug‘d (Sug‘diyona) va uning hududi. Sug‘d arxeologik va yozma manbalarda. Ko‘ktepa, Afrosiyob, Uzunqir, Yerqo‘rg‘on va ularning ijtimoiy-iqtisodiy hamda madaniy hayoti.

Ahamoniylarning O‘rta Osiyoni bosib olishi. Mahalliy aholining bosqinchilarga qarshi ozodlik uchun kurashi. To‘maris, Shiroq qahramonligi. Fraada qo‘zg‘oloni.

Ahamoniylarning O‘rta Osiyoni ma’muriy-boshqaruv tartiblari. Satrapliklar. Soliq undirish tartibi. Iqtisodiy hayot. Pul muomalasi.

Yunon-makedon qo‘shinlarining Aleksandr Makedonskiy boshchiligida O‘rta Osiyoga yurishi. Spitamen boshchiligidagi ozodlik harakatlari. Yunonlar hukmronligi davrida Baqtriya va Sug‘diyona. Aholining ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli. Madaniy hayot.

Sug‘diyona va Baqtriya yunon-makedon sulolasi - salavkiylar hukmronligi ostida. Yangi shaharlar qurilishi. Savdo-sotiq va hunarmandchilikning taraqqiyoti.

Salavkiylar davlatining inqirozi. Yunon-Baqtriya davlatining tashkil topishi. Diodot va Yevtidemlar davrida davlatning kengayishi va kuchayishi. Ellin madaniyatining o‘ziga xos xususiyatlari va uning O‘rta Osiyoga yoyilishi. Sharq va G‘arb madaniyatlarining o‘zaro ta’siri. Antik davr shaharsozligi. Savdo-sotiq. Madaniy aloqalar.

Farg‘ona vodiysida davlat tuzilmasining shakllanishi. Xitoy manbalarida Farg‘ona vodiysi haqidagi ilk ma’lumotlar. Davan davlati. Uning ijtimoiy-iqtisodiy hayoti. Davan va Xitoy munosabatlari.

Qang‘ davlatining tashkil topishi, Choch, Sug‘d, Buxoro, Xorazmning birlashtirilishi. Davlat boshqaruvi tizimi. Xoqon, yabg‘u (jabg‘u), hokim. Oliy kengash. Iqtisodiy hayoti. Tashqi aloqalari.

Afrig‘iylar sulolasi davrida Xorazm. Xorazmshohlar. Kat shahrining poytaxtga aylantirilishi.

Yuechji qabilalarining O‘rta Osiyoga kirib kelishi. Kushonlar (guyshuan) sulolasining siyosiy hokimiyatni egallashi. Kushonlar tomonidan mintaqadagi siyosiy uyushmalarning birlashtirilishi. Yunon-Baqtriya davlatining ag‘darilishi. Kudjula Kadfiz, Kanishka davrida saltanat hududlarining kengayishi, davlat qudratining kuchayishi. Kushonlar sulolasi davrida ijtimoiy-iqtisodiy hayot. Qishloq xo‘jaligi. Sug‘orma dehqonchilikning rivojlanishi. Shaharlar qurilishi. hunarmandilik va savdo-sotiq. Tanga pullarning zarb etilishi. Kushon sivilizatsiyasi va uning o‘ziga xos xususiyatlari. Kushon davlati tarixi bo‘yicha yangi tadqiqotlar. Kushonlar saltanatining o‘zbek davlatchiligi tarixida tutgan o‘rni.

Madaniy–ma’naviy hayot. Diniy e’tiqodlar. Zardushtiylik, buddaviylikning tarqalishi. Ibodatxonalar. Haykaltaroshlik. Tasviriy san’at.

Qadimiy yozuv madaniyati. Oromiy yozuvi. Baqtriya, Xorazm, Sug‘d yozuvlarining oromiy yozuvi tarkibidan ajralib chiqishi. Yunon-Baxtar yozuvi. Buyuk ipak yo‘lining shakllanishi va rivojlanish bosqichlari. “Kumush yo‘l”, “Lojuvard yo‘li”, “Shoh yo‘li”, “G‘arbiy meridional yo‘l”. XIX asrning ikkinchi yarmida «Buyuk ipak yo‘li» atamasining fanga kiritilishi. Buyuk ipak yo‘li tarixiy rivojlanish bosqichlari. Amir Temur davrida Buyuk ipak yo‘li. Ipak yo‘lining O‘rta Osiyoning ijtimoiy, iqtisodiy, madaniy va siyosiy hayotidagi o‘rni, Sharq va G‘arbni bog‘lovchi omil. Buyuk geografik kashfiyotlar davrida ipak yo‘li mavqeining pasayishi va uning taqdiri. XIX asr jahon savdo-iqtisodiy munosabatlarida Buyuk ipak yo‘lini Sharq va G‘arb o‘rtasidagi muloqotga yo‘liga aylantirish jarayonida O‘zbekistonning tutgan o‘rni.

O‘RTA ASRLARDA O‘RTA OSIYoDAGI IJTIMOIY-IQTISODIY, SIYoSIY VA MADANIY HAYoT

O‘zbek xalqining etnogenezi va etnik shakllanishi

O‘zbek xalqi etnogenezi va uning tarixshunosligi. “Urug‘”, “qabila”, “elat”, “xalq” va “millat” tushunchalari. O‘zbek xalqining etnik shakllanishi va uning asosiy bosqichlari. Turon turkiy qavmlar qadimdan yashagan hudud.

O‘troq hayot kechirgan eng qadimiy aholining Xorazm, Baqtriya, Sug‘d, Parkana, Toxariston, Chochda yashaganligi. Hozirgi o‘zbek xalqining asosini shu hududlarda bir necha ming yillar davomida yashab kelgan massagetlar, saklar, xorazmiylar, baxtarlar, sug‘diylar, toxarlar, chochliklar, dovonliklar tashkil etganligi. Turli asrlarda boshqa mintaqalar qabila va elatlari bilan tubjoy aholi o‘rtasida kechgan etno-madaniy jarayonlar.

Mil.av. I ming yillikning o‘rtalarida Markaziy Osiyo hududlaridagi etnik va ijtimoiy holat. Aholi o‘rtasidagi etnik va madaniy munosabatlar. Milodiy I ming yillik o‘rtasida bu jarayonning yanada jonlanishi. Turk-sug‘d simbiozi.

Arab xalifaligi istilosi va uning o‘zbek xalqi etnogeneziga ta’siri. IX-XII asrlarda qarluqlar, o‘g‘uzlar, qipchoqlar, chigillar va boshqa turkiy qavmlarning o‘zbek xalqi etnik shakllanishidagi o‘rni. Eski o‘zbek tiliga asos bo‘lmish qarluq-chigil lahjasining rivoj topishi va yozma adabiy til darajasiga ko‘tarilishi.

Mo‘g‘ullar istilosi, uning o‘zbek xalqi etnogeneziga ta’siri. Chig‘atoy turkiysi va uning mohiyati.

XV asr oxiri - XVI asrlarda O‘rta Osiyoga Dashti Qipchoq qabilalarining kirib kelishi va mahalliy aholi bilan aralashib, o‘troqlashuvi.

“O‘zbek” atamasi.

V-XII asrlarda O‘rta Osiyo davlatchiligi va ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy hayot

Xioniylar va kidariylar. O‘rta Osiyo hududlariga ko‘chmanchi qabilalarning yurishlari. Eron sosoniylari bilan o‘zaro munosabatlar.

Eftaliylar. O‘rta Osiyoda eftaliylar davlatining shakllanishi, uning hududiy chegarasi. Eftaliylar va Eron sosoniylari. Sharqiy Eron va Shimoliy Hindistonning eftaliylar davlatiga qo‘shib olinishi.

Eftaliylar davrida ijtimoiy-iqtisodiy hayot. Savdo. Hunarmandchilik. Chorvachilik. Yerga egalik munosabatlari va tabaqalanish, dehqonlar, kashovarzlar va kadivarlar. Ularning turmush tarzi va jamiyatda tutgan o‘rni.

Mazdak harakatining paydo bo‘lishi va uning asosiy g‘oyalari. Eftaliylar davrida madaniyat, diniy e’tiqodlar.

Turk xoqonligining vujudga kelishi. Bumin xoqon. Istami Yabg‘u xoqon. Xoqonlik aholisining etnik tarkibi va tili. Turk xoqonligi tomonidan O‘rta Osiyo va Uraloldi hududlarining zabt etilishi.

Turk xoqonligi davrida mamlakat boshqaruvi. Xoqon - davlat boshlig‘i. Zodagonlar kengashi - qurultoy. Mustaqil mahalliy hokimliklar. Ijtimoiy tabaqalanishning kuchayishi. Abruy qo‘zg‘oloni. Turk xoqonligining ikki qismga bo‘linishi. O‘rta Osiyo G‘arbiy turk xoqonligi tarkibida xo‘jalik va ijtimoiy hayot. To‘n-yabg‘u hukmronligi davri. Din. Madaniy hayot. O‘zaro munosabatlar.

Arab xalifaligi. Xalifalar tomonidan amalga oshirilgan istilochilik yurishlari. Movarounnahrning Qutayba ibn Muslim boshchiligidagi arab qo‘shini tomonidan istilo qilinishi. Arab xalifaligining O‘rta Osiyoda yuritgan siyosati. Boshqaruv tizimi. Soliq siyosati: xiroj, ushr, jizya, zakot. Mahalliy madaniyatning ta’qib etilib, arab madaniyatining targ‘ib etilishi. Shaharlarga arab qo‘shinining joylashtirilishi, arab tilining rasmiy tilga aylantirilishi.

Arab xalifaligidagi ichki sulolaviy kurashning o‘lkamiz ijtimoiy-siyosiy hayotiga ta’siri. Abu Muslim boshchiligidagi harakat. Mustamlaka zulmining yanada kuchayishi. G‘urak va Devashtich. Xalq g‘alayonlari. Muqanna qo‘zg‘oloni va uning ahamiyati. Arab xalifaligining zaiflashuvi.

Islom dinining yoyilishi. Masjidlar qurilishi. Qur’oni karim – muqaddas kitob. Shariat qonunlari va axloq-odob. Hadislar va ularning ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Islom dini ta’limotini rivojlantirishda o‘rta osiyolik olimlarning hissasi. Imom al-Buxoriy, imom at-Termiziy, imom al-Moturidiy. Mustaqillik yillarida diniy qadriyatlarning tiklanishi.

Allomalarimiz ziyoratgohlarining obod qilinishi va ushbu xayrli ishlarda O‘zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimov xizmatining e’tirofi. Ma’naviy kamolotga erishuv yo‘lida muhaddislar merosining ahamiyati. Prezident Sh.M.Mirziyoev buyuk allomalar merosi haqida.

IX-XII asrga oid tarixiy manbalar va ularda davr voqeligining aks etishi.

IX asr boshlarida Movarounnahrning siyosiy ahvoli. Movarounnahr va Xurosonda mahalliy zodagonlar mavqeining o‘sishi. Tohiriylar davlati. Tohir ibn al-Husayn. Abulabbos Abdulloh. Ijtimoiy-iqtisodiy hayot. Tohiriylar bilan safforiylar o‘rtasidagi kurash. Tohiriylar davrida ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayot.

Movarounnahr viloyatlariga Somonxudot avlodlaridan noiblar tayinlanishi. Somoniylar sulolasining hokimiyat tepasiga kelishi. Nasr ibn Amad. Ismoil Somoniy islohotlari. Dargoh va devon. Davlatni boshqarish tartibi. Somoniylar davrida kechgan siyosiy voqealar. Nasr II. Ayirmachi harakatlarga qarshi qurash. Turkiy gvardiya ta’sirining o‘sishi. Ruhoniylar mavqei. Buxoroning islom

dunyosida nufuzli markazga aylanishi. Soliq siyosati. Yer-suv munosabatlari. Mulkchilik shakllari. Iqto va iqtodorlar. Koranda-barzikorlar, ularning majburiyatlari. Shaharlarning rivojlanishi. Hunarmandchilik. Savdo-sotiq ishlari. Savdo uyushmalarining tashkil topishi. Karvon savdosi. Karvonsaroylar. O‘zbek davlatchiligi tarixida Somoniylar sulolasining tutgan o‘rni.

Sharqiy Turkiston va Yettisuvda Qoraxoniylar davlatining tashkil topishi. Sotuq Bug‘roxon. Qoraxoniylarning Movarounnahrni qo‘lga kiritishi va Somoniylar davlatining barham topishi. Qoraxoniylar hukmronligining o‘rnatilishi va davlat boshqaruv usullari. Ijtimoiy-iqtisodiy hayot. Agrar munosabatlar. Mulkchilik shakllari, soliq siyosati.

Nasr ibn Ali. Qoraxoniylar davlatining ikkiga bo‘linishi. Ibrohim Tamg‘achxon. Qoraxoniylar mavqeining zaiflashuvi.

Xorazmda hokimiyatning afrig‘iylardan ma’muniylar sulolasiga o‘tishi.

G‘aznaviylar davlati. Sabuktagin va Mahmud G‘aznaviy davrida davlatning kuchayishi. Ichki va tashqi siyosat. Masala mohiyatiga yangicha qarash.

G‘aznaviylar bilan saljuqiylar o‘rtasidagi to‘qnashuv. Dandanakon jangi. G‘aznaviylar davlatining inqirozi. Saljuqiylar davlati. Nizomulmulk va uning “Siyosatnoma” asari. Sulton Sanjar davrida saljuqiylar davlatining yuksalishi. Ijtimoiy-iqtisodiy ahvol. Saljuqiylar davlatining kuchsizlanishi. Qoraxitoylarning Movarounnahrga hujumlari.

Xorazmshoh Anushteginiylar sulolasining hokimiyat tepasiga kelishi. Sulton Otsizning mustaqillik uchun sa’y harakatlari. Sulton Takash faoliyati va Xorazmshohlar davlatining yuksalishi. Muhammad Xorazmshoh. Xorazmshoh-Anushteginiylar davlatining o‘rta asr Sharqida tutgan o‘rni. Davlat boshqaruvi. Soliqlar. Yerga egalik shakllari. Madaniyat. Ilm-fan. Me’morchilik. O‘zbek davlatchiligi tarixida Xorazmshoh-Anushteginiylar davlatining tutgan o‘rni.

IX-XII asrlarda O‘rta Osiyoda ilm-fan va madaniyatning ravnaq topishi

IX-XII asrlarda O‘rta Osiyoda madaniy yuksalishni ta’minlagan omillar va shart-sharoitlar. Markazlashgan davlatlar hukmdorlarining fan va madaniyat ravnaqiga e’tibori. Shaharlarning madaniy markazlar sifatida taraqqiy etishi. Bayt ul-hikma. Xorazmdagi «Ma’mun akademiyasi». Xorazm Ma’mun akademiyasi 1000 yilligining yurtimizda keng nishonlanishi. O‘zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimov Xorazm Ma’mun akademiyasi to‘g‘risida.

Tabiiy fanlar. Muso al-Xorazmiy. Uning tabiiy fanlar bo‘yicha barkamol ijodi. «Al jabr val muqobala», «Hisob al-Hind» va boshqa asarlari. Olimning falakiyot fani rivojiga qo‘shgan hissasi. Al-Farg‘oniy. Uning XII asrdayoq Yevropada mashhur bo‘lishi hamda tabiiy fanlar (matematika, astronomiya, geografiya) rivojiga qo‘shgan buyuk hissasi. Abu Rayhon Beruniy. Uning tabiat falsafasi va tabiiy fanlar bilan qiziqishi. «Geodeziya», «Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar», «Hindiston» asarlari. Abu Rayhon Beruniy 1050 yilligini jahon miqyosida nishonlanishi. Abu Ali ibn Sino. Olimning tibbiyot sohasidagi yutuqlari. «Tib qonunlari». Tabiiy fanlar sohasida faoliyat yuritgan boshqa olimlar.

Ijtimoiy fanlar. Al-Farobiy – buyuk qomusiy olim. Olimning tarixiy-falsafiy asarlari. «Fozil odamlar shahri», «Falsafaning mohiyati haqida kitob» va boshq. Abu

Bakr Narshaxiy. Olimning «Tarixi Buxoro» asarlari. Rudakiy fors-tojik adabiyotining asoschilaridan biri.

IX-XII asrlarda islom dini va so‘fiylik. Islom dinini targ‘ib etuvchi markazlar. Imom Buxoriy. «Al-Jome’ as-sahih». Hadislar tasnifi. Imom Termiziy. «Jome’ at-Termiziy». Imom al-Moturidiy, Mahmud Zamaxshariy. So‘fiylik g‘oyasi. Yusuf Hamadoniy. Alloma ta’limotida vatanparvarlik g‘oyalari.

Ahmad Yassaviy. So‘fiylikning Yassaviya tariqati va uning asoslari. «Devoni hikmat». Abduholiq G‘ijduvoniy. Najmiddin Kubro.

So‘fiylikdagi Kubroviya oqimi. Kubroviya qonun-qoidalari. Naqshbandiya tariqati. IX-XII asrlarda me’morchilik va san’at. Qurilish tartibi. Shaharlar me’morchiligi. Mahobatli qurilishlar. Ismoil Somoniy maqbarasi. Masjidlar. Mag‘oki Attoron. Chorustun. Childuxtaron. Minoralar – Minorai Kalon, Jarqo‘rg‘on, Vobkent. Saroylar. Movarounnahr me’moriy maktabining o‘ziga xos xususiyatlari. Naqqoshlik va tasviriy san’at. Musiqa san’ati.

Yurtimiz buyuk allomalari - yuksak ma’naviy jasorat sohiblari. Mustaqillik yillarida o‘lkamizda ulug‘ allomalar merosining o‘rganilishi. Ushbu zotlar tavallud yoshlarini jahon miqyosida nishonlanishi. O‘zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimovning “Yuksak ma’naviyat - yengilmas kuch” asarida buyuk allomalar faoliyatining aks etishi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoev buyuk allomalar merosiga bo‘lgan ulkan e’tibor xususida.

Mo‘g‘ullar istilosi va zulmiga qarshi kurash. Jaloliddin Manguberdi – Vatan qahramoni

Chingizxon (Temuchin)ning mo‘g‘ullarni birlashtirib, kuchli davlat tuzishi. "Yasoq" qonunlari. Chingizxon va Sulton Muhammad Xorazmshoh o‘rtasidagi elchilik munosabatlari. Dastlabki elchiliklar. O‘tror voqeasi. Mo‘g‘ullarning O‘rta Osiyoga istilochilik yurishlari. Chingizxonning harbiy rejasi. Mo‘g‘ullar hujumi arafasida Xorazmshohlar davlatidagi ijtimoiy-siyosiy vaziyat. Urganch (Gurganj) kengashi. O‘tror mudofaasi. Xo‘jand qamali. Temur Malik jasorati. Buxoro va Samarqandning bosib olinishi. Termizning zabt etilishi. Gurganj (Urganch) qamali. Najmiddin Kubro jasorati. Xorazmshoh qo‘shinlarining mag‘lubiyati, uning sabablari. Jaloliddin Manguberdi - Vatan himoyachisi. Uning Xurosondagi faoliyati. Parvon dashtidagi jang. Sind jangi. Jaloliddin Manguberdining Xuroson va Kavkazortidagi faoliyati. Mo‘g‘ul istilosi va zulmiga qarshi kurashning davom ettirilishi. Jaloliddin Manguberdi – buyuk sarkarda va davlat arbobi.

Mo‘g‘ul istibdodining og‘ir oqibatlari. Chig‘atoy ulusining tashkil topishi. Boshqaruv tartibi. Mahmud Yalavoch. Soliqlar. Zulmning kuchayishi. Mahmud Torobiy qo‘zg‘oloni, uning tarixiy ahamiyati. Ma’sudbek – Movarounnahr hokimi.

Chingiziylar orasidagi ichki kurash va uning Chig‘atoy ulusiga ta’siri. Kebekxonning ma’muriy va pul islohotlari. Tarmashirin. Chig‘atoy xonlarining islomni qabul qilishi. Qozonxon davrida hokimiyat uchun ichki kurashning kuchayishi. Chig‘atoy ulusining parokandalikka uchrashi.

Madaniy hayot. Pahlavon Mahmud, Jaloliddin Rumiy. Burhoniddin Rabg‘uziy, Bahouddin Naqshband.

Amir Temur va Temuriylar davrida ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy hayot

XIV asr o‘rtalarida Movarounnahrdagi ijtimoiy-siyosiy vaziyat.

Amir Temur Movarounnahr siyosiy kurash maydonida. Amir Temurning Amir Husayn bilan ittifoqi. Ularning mo‘g‘ul hukmdori Ilyosxo‘jaga qarshi kurashi. Loy jangi, Ilyosxo‘janing Samarqandga yurishi.

Sarbadorlar harakati. Mo‘g‘ullarning chekinishi. Husayn va Temurning Samarqandni egallashi. Ular o‘rtasida o‘zaro nizoning kuchayishi va uning sabablari.

Sohibqiron Amir Temur hokimiyatining o‘rnatilishi. Samarqand – Amir Temur davlatining poytaxti. Amir Temurning mamlakatni birlashtirish va markazlashgan kuchli davlat tuzishdagi tarixiy xizmati. Amir Temurning harbiy yurishlari. Eron va Kavkazorti o‘lkalarining zabt etilishi. Temurning Oltin O‘rdaga yurishi. To‘xtamishning tor-mor etilishi. Temurning Hindistonga yurishi. Amir Temurning Kichik Osiyoga yurishi. Usmoniylar sultoni Yildirim Boyazidning tor-mor qilinishi. Amir Temur imperiyasining chegaralari. Amir Temur - buyuk davlat arbobi, mashhur sarkarda. Uning harbiy va siyosiy faoliyati tahlili. “Kuch - adolatda” shiorining mazmun-mohiyati. Amir Temurning O‘rta Osiyo va jahon tarixida tutgan o‘rni. Sohibqiron Amir Temur millatimiz g‘ururi va faxri. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoev Amir Temurning O‘zbekiston tarixida tutgan o‘rni to‘g‘risida. Temur tuzuklari.

Amir Temur ma’naviyati. Amir Temurning ma’naviy rahnamolari. Shamsiddin Kulol, Sayid Baraka, Zayniddin Tayobodiyning Temur faoliyatidagi o‘rni. Davlat siyosatida islom dinining roli. Saltanatni boshqarish tizimi. Qo‘shinning tuzilishi va harbiy intizom. Soliq siyosati. “Temur tuzuklari” davlat boshqaruv ishidagi muhim manba sifatida. Mamlakatni boshqarishning suyurg‘ol usuli.

Xo‘jalik hayot. Soliq siyosati va majburiyatlar. Savdo-sotiq ishlari. Madaniy hayot. Fan va madaniyatga homiylik. Shaharlarning obod qilinishi. Samarqanddagi me’morchilik ishlari, bog‘ va saylgohlarning yaratilishi. Qurilish va me’morchilik.

Amir Temur vafotidan keyin temuriy shahzodalar o‘rtasida toju taxt uchun ichki kurashlar. Markazlashgan davlatning parchalanishi. Shohruh Mirzo hukmronligi davrida temuriylar saltanati. Davlat nufuzini ko‘tarishga harakat. Ichki va tashqi siyosat. Tarixiy manbalarda Shohrux Mirzo hukmronligi tavsifi.

Movarounnahrda Mirzo Ulug‘bek hukmronligi. Ichki va tashqi siyosat. Mirzo Ulug‘bek davrida madaniyat, ilm-fan va adabiyot ravnaqi. Ulug‘bek akademiyasi. Qozizoda Rumiy, G‘iyosiddin Jamshid, Ali Qushchi. Miniatyura san’ati. Kamoliddin Behzod. Tarixnavislik. Sharafiddin Ali Yazdiy, Nizomiddin Shomiy, Ibn Arabshoh, Mirxond, Xondamir, Abdurazzoq Samarqandiy. Mustaqillik yillarida Mirzo Ulug‘bek merosining o‘rganilishi. O‘zbek xalqi ma’naviy merosida Mirzo Ulug‘bekning tutgan o‘rni.

Mirzo Ulug‘bekka qarshi bo‘lgan muxolif kuchlar. Temuriylar o‘rtasidagi ichki kurashlarning avj olishi. Mirzo Ulug‘bekning o‘ldirilishi. Movarounnahrda Abusaid va uning o‘g‘illari, Xurosonda Husayn Boyqaro hukmronligi. Ichki va tashqi siyosat. Madaniy hayotga sulton homiyligi. XV asrning ikkinchi yarmida fan, adabiyot va

madaniyat. Alisher Navoiyning siyosiy va adabiy faoliyati. Ma’naviy barkamol shaxs tarbiyasida Navoiy ijodining ahamiyati. Adabiy muhit. Lutfiy, Sakkokiy, Jomiy. O‘zbek tilining takomillashuvi. Mustaqillik yillarida Amir Temur va Temuriylar davri tarixining o‘rganilishi.

O‘rta Osiyo hududining xonliklarga bo‘linib ketishi, uning sabablari va oqibatlari

Tarixiy yozma manbalar. Muhammad Shayboniyxonning Movarounnahrga yurishi. Boburning Shayboniyxon bilan to‘qnashuvi. Movarounnahr va Xurosonning shayboniylar tomonidan bosib olinishi hamda Movarounnahrga shayboniylar sulolasi hukmronligining o‘rnatilishi.

Shayboniylar sulolasining boshqaruv tizimi. Mamlakatning sultonlar va beklarga bo‘lib berilishi. Amaldorlar va beklar mavqeining kuchayishi, markaziy davlat hokimiyatining zaiflashuvi. Shayboniylar davrida madaniy hayot.

Buxoro xonligining tashkil topishi. Ubaydullaxon I va Abdullaxon II larning davlat markazlashuvidagi o‘rni. Uning mamlakatni markazlashtirish, obodonlashtirish, qurilish, bunyodkorlik sug‘orish inshootlarini qurish yo‘lidagi faoliyati. Xalqaro aloqalar.

Buxoro xonligida ashtarxoniylar (joniylar) sulolasi hukmronligining o‘rnatilishi. Buxoro xonligining ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy ahvoli. Imomqulixon, Subxonqulixon va Ubaydullaxon II lar faoliyati. Soliq siyosati. Hunarmandchilik. Ichki va tashqi savdo. Pul muomalasi. Tashqi aloqalarning asosiy yo‘nalishlari. Mamlakatda ichki kurash, tarqoqlikning kuchayishi va uning asosiy sabablari.

Madaniy hayot rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlari. Buxoro xonligida hokimiyatning mang‘it amirlari qo‘liga o‘tishi. Mang‘itlar davrida Buxoro amirligining ijtimoiy va davlat tuzumi. Amir Shohmurod, amir Haydar va amir Nasruloxonlar faoliyati. Qishloq xo‘jaligining ahvoli. Tijorat ishlari. Hunarmandchilik. Ma’muriyatchilik, zo‘ravonlik va o‘zboshimchalikning kuchayishi. Buxoro va Xiva o‘rtasidagi urushlar, ularning og‘ir oqibatlari. Iqtisodiyotning tushkunligi. Xalq g‘alayonlari. Buxoro va Rossiya munosabatlari.

Buxoro amirligida madaniy hayot. Buxoro - islom va ma’rifat markazi. Maktab va madrasalar. Qozilar, masjid imomlari, mudarrislarning tayyorlanishi. Adabiy hayot va Buxoroda tarixnavislikning rivoji. Mushfiqiy, Nasafiy, Turdi, Xafiz, Tanish Buxoriy va boshqalar. Me’morchilik va shaharsozlik.

Xiva xonligining tashkil topishi. Shayboniylarning Xorazmdagi hukmronligi. Elbarsxon, Abulg‘ozixon, Anushaxon. Qo‘ng‘irot sulolasining hokimiyat tepasiga kelishi. Muhammad Rahimxon I davrida xonlik chegaralarining kengaytirilishi. Ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy ahvol. Savdo-sotiq ishlari. Me’morchilik. Qoraqalpoqlarning ijtimoiy-iqtisodiy hayoti. Qoraqalpoq xalqi madaniyati.

Xivaning Rossiya bilan aloqalari. A.Bekovich-Cherkasskiy va Nikiforov diplomatik missiyalari.

XVIII asrda Farg‘ona vodiysidagi siyosiy vaziyat. O‘zbeklarning ming urug‘idan bo‘lgan Shohruhbiy tomonidan Qo‘qon xonligiga asos solinishi. Buxoro xonligi hududi hisobidan xonlik chegarasining ortib borishi. Xonlikning hududi va aholisi, ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy hayoti. Muhammad Alixon davrida xonlik

chegaralarining kengaytirilishi. Buxoro amiri Nasrullo bilan Qo‘qon xonligi o‘rtasidagi urushlar va ularning oqibati. Qo‘qon xonligidagi ichki kurash. Xalq noroziligining kuchayishi.

Qo‘qon xonligida madaniy hayot. Qo‘qon adabiy muhiti. Mashrab, Uvaysiy, Nodirabegim, Maxmur, Gulxaniy. San’at. Me’morchilik. Xonliklardagi siyosiy-huquqiy bilim va diniy dunyoqarashning jamiyat ma’naviy, moddiy hayotiga ta’siri. XVII-XIX asr I-yarmida O‘rta Osiyo xonliklari tashqi siyosiy aloqalari. G‘arbiy Yevropa bilan o‘zaro munosabatlar.

ROSSIYA IMPERIYaSI VA SOVETLAR HUKMRONLIGI DAVRIDA O‘ZBEKISTON

O‘zbek xonliklarining Rossiya imperiyasi tomonidan bosib olinishi. Mustamlakachilik zulmiga qarshi milliy ozodlik harakati. Jadidchilik harakati

XIX asr o‘rtalarida o‘zbek xonliklarining ijtimoiy-siyosiy ahvoli va o‘zaro munosabatlari. O‘rta Osiyo masalasida Angliya va Rossiya o‘rtasida “Katta o‘yin”ning avj olishi.

Rossiya imperiyasi qo‘shinlarining Qo‘qon xonligi hududiga hujumi. Oqmachit, So‘zak, Avliyoota (Jambul), Turkiston, Chimkent shaharlarining zabt etilishi. Toshkent mudofaasi, uning bosib olinishi. Turkiston viloyatining tashkil etilishi. Jizzax, O‘ratepa uchun janglar. Turkiston general-gubernatorligining tashkil qilinishi.

Kaufmanning Buxoro amirligiga yurishi. Zirabuloq yonidagi jang, amir qo‘shinlarining mag‘lubiyati. Samarqand va Kattaqo‘rg‘onning Buxoro amirligidan tortib olinishi. Buxoro amirligining Rossiya imperiyasi vassaliga aylantirilishi. Abdulmalik to‘ra (Katta to‘ra) boshchiligidagi ozodlik harakati va uning ahamiyati. 1870 yilgi harbiy harakatlar.

Rossiya imperiyasining Xiva xonligiga bosqinchilik yurishi. Xazorasp, Xo‘jayli, Qo‘ng‘irotning zabt etilishi. Gandimiyon shartnomasi. Xiva xonligining Rossiya imperiyasi vassaliga aylantirilishi. Amudaryo bo‘limining tashkil qilinishi.

Qo‘qon xonligidagi siyosiy tanglik. Xudoyorxon siyosati. Xalq qo‘zg‘olonlari. Po‘latxon boshchiligidagi qo‘zg‘alon. Rossiya imperiyasi tomonidan Qo‘qon xonligining bosib olinishi va xonlikning tugatilishi. Farg‘ona viloyatining tashkil etilishi.

Rossiya imperiyasining o‘lkamizdagi mustamlakachilik siyosati. Mustamlakachilik boshqaruv tizimining shakllanishi. 1886 yilgi «Turkiston o‘lkasini boshqarish haqidagi Nizom» va mustamlakachilikning kuchayishi. Harbiy boshqaruv tartibi. O‘lkaning viloyatlar, uezdlar, volostlar, uchastkalarga bo‘lib boshqarilishi. Toshkent shahar Dumasi.

Rossiya imperiyasining o‘lkamizda iqtisodiy hukmronlikni o‘rnatish tadbirlari. Rossiya sanoat va moliya kapitalining hukmronligi. Savdo-sotiq ishlari. Temir yo‘l, zavod va fabrikalar qurilishi. Agrar siyosat. O‘lkaga Rossiya aholisini ko‘chirib keltirish siyosatining amalga oshirilishi.

Mustamlakachilikni kuchaytirishga qaratilgan madaniy va ma’rifiy siyosat. Rus-tuzem maktablari.

Rossiya imperiyasining mustamlakachilik zulmiga qarshi milliy-ozodlik harakatining boshlanishi, uning bosqichlari. Farg‘ona vodiysidagi xalq harakatlari. Toshkent qo‘zg‘oloni. Andijon qo‘zg‘oloni va boshqalar.

Jadidchilik harakatining yuzaga kelishi. Uning atoqli vakillari: Ismoil Gaspirali, Mahmudxo‘ja Behbudiy, Munavvar qori Abdurashidxonov, Abdulla Avloniy, Abdurauf Fitratlar faoliyati. Ularning ijtimoiy-siyosiy qarashlari. Jadid maorifi, adabiyoti, matbuoti, teatri. Madaniy-ma’rifiy va xayriya jamiyatlari. Din va dinga munosabat masalalari.

Birinchi jahon urushining o‘lka hayotiga salbiy ta’siri. Rossiya imperiyasining mahalliy aholini front orqasidagi ishlarga safarbar etish siyosati. Mehnatkash aholi noroziligining kuchayishi. 1916 yilgi xalq qo‘zg‘oloni va uning tavsifi. Mustamlaka Turkiston (XIX asr oxirlari –XX asr boshlari) tarixiga oid tadqiqotlarda masala mohiyatiga kiritilgan yangiliklar.

Turkistonda sovet hokimiyatining o‘rnatilishi va unga qarshi qurolli harakat

Rossiyadagi 1917 yil fevral burjua-demokratik inqilobi, podsho hokimiyatining ag‘darilishi, uning o‘lkamizga ta’siri. Ishchi va askar deputatlari soveti. Musulmon mehnatkashlari sho‘rosi. Rossiya Muvaqqat hukumati Turkiston qo‘mitasining tuzilishi. Jadidlar harakatining faollashuvi. «Sho‘roi islomiya», «Sho‘roi ulamo» tashkilotlarining tuzilishi va ularning faoliyati. Umumturkiston musulmonlarining qurultoylari. Jadid matbuot organlari.

Toshkent hamda o‘lkaning boshqa shaharlarida sovetlar hokimiyatining o‘rnatilishi. Sovetlarning III O‘lka qurultoyi, unda tuzilgan hukumat tarkibi va qabul qilingan qarorlarda ulug‘ davlatchilik, mahalliy aholini kamsitish ruhining ifodalanishi.

O‘lka musulmonlarining Qo‘qonda chaqirilgan favqulodda IV qurultoyi. Turkiston muxtoriyatining tashkil etilishi. Bolsheviklar hokimiyatining mahalliy xalq irodasiga qarshi chiqishi va katta qo‘shin bilan Qo‘qonga hujum qilishi. Qo‘qon fojeasi. Turkiston muxtor hukumatining ag‘darilishi.

Turkiston ASSRning tuzilishi. Turkkomissiya. “Harbiy kommunizm” siyosati.

Farg‘ona vodiysida sovet hokimiyatiga qarshi qurolli harakatning boshlanishi, uning mohiyati, harakatlantiruvchi kuchlari, bosqichlari. Madaminbek, Ergash va boshqa qo‘rboshilar harakati.

Xiva xonligidagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy vaziyat. Xiva xonligining zaiflashuvi. Junaidxon. «Yosh xivaliklar» tashkiloti faoliyati. Sovetlar hokimiyati qizil armiyasining Junaidxonga qarshi yurishi. Xiva xonligining ag‘darilishi. Xorazm Xalq Sovet Respublikasining tuzilishi.

Buxoro amirligida ijtimoiy-siyosiy ahvol. «Yosh buxoroliklar» tashkiloti. Sovetlar hokimiyatining Buxoro amirli ichki ishlariga aralashuvi. Frunze qo‘mondonligidagi qizil armiyaning Buxoroga hujumi va amir Said Olimxon hokimiyatining mag‘lubiyati. Buxoro shahrining vayron qilinishi. Xalqning jabrlanishi. Buxoro Xalq Sovet Respublikasining tashkil etilishi. Sovetlar istibdodiga qarshi xalq qurolli harakatning davom etishi.

Sovet hokimiyatining O‘zbekistonda amalga oshirgan ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy siyosatining mustamlakachilik mohiyati.

XX asr 20-yillarida ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy vaziyat. NEP siyosatining O‘zbekistonda amalga oshirilishi. Yer-suv islohoti. "Qo‘shchi" uyushmasi. Yer va suv solig‘i. Kooperatsiyalar va shirkatlarning tuzilishi. N.To‘raqulov, S.Otaboev, I.Xidiralievlar faoliyati.

Osiyoda milliy - davlat chegaralanishining o‘tkazilishi. Milliy chegaralanishning salbiy oqibatlari. O‘zbekiston SSRning tashkil topishi va uning SSSR tarkibiga kiritilishi. Aholining ijtimoiy tarkibi. Xalqning ma’naviy qarashlari va intilishlaridan yiroq bo‘lgan ma’muriy-buyruqbozlik tizimining qaror topishi.

Qoraqalpog‘istonning ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy ahvoli. Qoraqalpog‘iston avtonom respublikasining tashkil topishi.

O‘zbekistonda sanoatlashtirish siyosati va amaliyoti.

Agrar siyosat. 1925-1929 yillarda o‘tkazilgan yer-suv islohoti. Qishloq xo‘jaligini kolxozlashtirish siyosati va uning og‘ir oqibatlari. “Quloqlashtirish” siyosati va uning mudhish natijalari. Suv inshootlarining qurilishi va bunda o‘zbek xalqining mehnat jasorati. Katta Farg‘ona kanalining qurilishi.

O‘zbekistonda 20-30-yillardagi madaniy hayot. “Madaniy inqilob”. Xalq maorifi. «Hujum» harakati. “Savodsizlikni tugatish” uchun kurash. Adabiyot va san’at. Ilm-fan. Dinga qarshi kurash.

SSSRda ma’muriy-buyruqbozlikka asoslangan totalitar tuzumning qaror topishi. Yakka hokimiyatchilikning kuchayishi. Respublika huquqlarining cheklanishi. Xalq bosib o‘tgan yo‘l – muvaffaqiyat va zafar, yo‘qotish va qurbonlar, bu tarixiy xotira ekanligi. "18 lar guruhi", "inog‘omovchilik", "qosimovchilik" guruhlari haqida uydirma va haqiqat. Siyosiy qatag‘onlar va uning bosqichlari. Qatag‘on siyosati oqibatida xalqimiz boshiga tushgan og‘ir kulfatlar. A.Ikromov, F.Xo‘jaev va boshqa davlat, partiya arboblarining qatag‘onga uchrashi. O‘zbek ziyolilarining quvg‘in etilishi. Fitrat, Cho‘lpon, Abdulla Qodiriy, Usmon Nosir va boshqa ko‘plab ziyolilarning ayanchli taqdiri. Diniy tashkilotlar va ruhoniylarning ta’qib etilishi. Inson huquqlarining poymol etilishi va uning fojiali oqibatlari. Mustaqillik yillarida qatag‘on qurbonlari xotirasining abadiylashtirilishi. Masala yuzasidan tarix fanida amalga oshirilgan tadqiqotlar. Prezident Sh.M.Mirziyoev qatag‘on qurbonlari to‘g‘risida.

Ikkinchi jahon urushi yillarida o‘zbek xalqining fashizm ustidan qozonilgan g‘alabaga qo‘shgan hissasi

Ikkinchi jahon urushining boshlanish sabablari. O‘zbekistonning urush girdobiga tortilishi.

O‘zbekiston moddiy va ma’naviy kuchlarining fashizmga qarshi kurashga safarbar etilishi. Umumiy harbiy safarbarlik.

Respublikada xo‘jalik va ijtimoiy hayotning harbiy izga solinishi.

Mehnat safarbarligi. Frontga umumxalq yordami.

SSSRning g‘arbiy viloyatlaridan sanoat korxonalari, o‘quv va ilm maskanlari, madaniyat muassasalarining ko‘chirib keltirilishi, joylashtirilishi va ishga

tushirilishi. Front va frontga yaqin hududlardan aholining ko‘chirilib keltirilishi, ularni qabul qilish, joylashtirish ishlari. O‘zbek oilalarining yetim bolalarni farzandlikka olish harakati. Yarador va bemor jangchilarni qabul qilish, sog‘lomlashtirish tadbirlari. Og‘ir va sinovli yillarda o‘zbek xalqining yuksak ma’naviyat va bag‘rikenglik fazilatlarini namoyon etishi.

Urush yillarida O‘zbekiston sanoatining ahvoli. Farhod GESi qurilishi. Bekobod metallurgiya zavodining qurib, ishga tushirilishi.

Transport va aloqa tarmoqlarining faoliyati.

Urush yillarida ilm-fan va madaniyat. Adabiyot, tasviriy san’at. Teatr va musiqa san’ati.

O‘zbekiston jangchilarining frontda ko‘rsatgan jasoratlari.

Urush yillarida qrim-tatarlari, mesxeti turklari, chechenlar, qorachoylar va boshqa xalqlarning o‘z vatanidan badarg‘a qilinishi, ularning sharqqa, jumladan, O‘zbekistonga ko‘chirilishi. O‘zbek xalqining ularga ko‘rsatgan mehr-muruvvati.

Fashistlar Germaniyasi va Yaponiyaning taslim bo‘lishi.

Fashizmni tor-mor etishda O‘zbekistonning munosib o‘rni. Urushning yakunlari va saboqlari.

O‘zbekistonda “Xotira va qadrlash kuni”ning nishonlanishi, uning mohiyati va ahamiyati. “Xotira va qadrlash kuni”ning mohiyati va ahamiyati. Mavzu yuzasidan amalga oshirilgan tadqiqotlar va yangiliklar.

Sovetlar davrida ma’muriy-buyruqbozlik tuzumining kuchayishi va inqirozi davrida O‘zbekiston (1946-1989 yy.)

Urushdan keyingi yillarda O‘zbekistonning iqtisodiy hayoti. Sanoat va transport. Angren, Olmaliq, Guliston, Yangier, Navoiy, Quvasoy, Taxiatosh va boshqa yangi sanoat shaharlarining vujudga kelishi.

Respublikamizning agrar xo‘jaligi. Qo‘riq va bo‘z yerlarning o‘zlashtirilishi.

O‘zbekistondagi demografik jarayonlar xususiyatining e’tiborga olinmaganligi oqibatlari. “Soxta urbanizatsiyalashtirish”. N.A.Muhitdinov faoliyati.

O‘zbekistonda 50-70-yillarda o‘tkazilgan iqtisodiy islohotlar va ularning samarasizligi. Rivojlanishda ekstensiv usulning hukmronligi. Iqtisodiyotning bir tomonlama, xom ashyo yetishtirish tomon yo‘naltirilishi. Paxta yakkahokimligining oqibatlari, ekologik holatning buzilishi. Agrar siyosatdagi nomutanosiblik. Orol fojiasi.

XX asr 50-80-yillarida respublikaning madaniy hayoti. Ilm-fan. Adabiyot va san’at. Teatr jarayonining rivojlanishi. Ta’lim sohasidagi o‘zgarishlar. Oliy va o‘rta ma’lumotli mutaxassislarni tayyorlash.

Ma’naviy hayotda mafkuraviy cheklashlar, ma’muriy-buyruqbozlikning kuchayishi. O‘zbek xalqini o‘z milliy qadriyatlari, ma’naviy merosidan begonalashtirish, o‘zbek tilini qo‘llash doirasining torayishi va uning kamsitilish hollari. Ijtimoiy fanlarning ahvoli. Adabiyot va san’at asarlarida, radio va televidenie, kino va teatr faoliyatida real hayotdan chekinish hollari. Tashqi iqtisodiy va madaniy aloqalarning rivojlanishi.

Sharof Rashidov - davlat va jamoat arbobi.

XX asr 80-yillarining o‘rtalarida SSSRning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, ma’naviy hayotida inqirozli vaziyatning yanada keskinlashuvi. «Qayta qurish» siyosati va uning cheklanganligi. Qayta qurish yillarida O‘zbekistondagi ijtimoiy-siyosiy hayot. Mustabid tuzumning iqtisodiyotni isloh qilish yo‘lidagi urinishi, uning barbod bo‘lishi sabablari. Sovetlarning qatag‘on zo‘rvonlik siyosati. “Paxta ishi”, “O‘zbek ishi”.

Mustabid sovet tuzumining siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy tanazzulga yuz tutish omillari. Sobiq sovet davlati milliy siyosatining inqirozi va millatlararo munosabatlardagi ziddiyatlar. Farg‘ona fojiasi.

XX asrning so‘nggi choragida O‘zbekistonda ekologik vaziyatning yomonlashuvi.Orol fojeasi.

O‘zbekistonda siyosiy partiyalar, jamoat va boshqa nodavlat tashkilotlarining vujudga kelish jarayonlari.

O‘ZBEKISTONNING ENG YaNGI TARIXI

O‘zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida (1989-1991 yillar)

XX asr 80-yillarining oxirlarida Islom Karimovning O‘zbekiston Kompartiyasi Markaziy qo‘mitasiga birinchi kotib etib saylanishi. Respublika ijtimoiy-siyosiy hayotida o‘zgarishlarning boshlanishi. 1989-90 yillarda amalga oshirilgan o‘zgarishlar. Kadrlar siyosatida milliy manfaatlar ustuvorligining o‘sib borishi. «Paxta ishi»ning qayta ko‘rilishi va tarixiy adolatning tiklanishi. O‘zbekiston Respublikasi «Davlat tili haqida»gi Qonunning qabul qilinishi.

1990 yil fevralida O‘zbekiston Oliy Kengashiga o‘tkazilgan saylovlar. O‘zbekistonda Prezidentlik lavozimining ta’sis etilishi. Islom Karimovning O‘zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti etib saylanishi. Mustaqillik Deklaratsiyasining qabul qilinishi va uning ahamiyati. 1989-1991 yillarda O‘zbekistondagi ijtimoiy-iqtisodiy ahvol va I.Karimov boshchiligidagi yangi rahbariyatning respublika manfaatlari yo‘lida amalga oshirgan sa’y-harakatlari.

1991 yil avgust voqealari. GKChP, Sovet davlatchiligi tarixidagi tanglik. SSSRning tanazzulga yuz tutishi. Masala mohiyati tahlili.

I. Karimovning «O‘zbekiston mustaqillik ostonasida» kitobi mazkur davrni o‘rganish uchun manba sifatida.

O‘zbekiston mustaqilligining qo‘lga kiritilishi. Mustaqil davlat asoslarining yaratilishi va mustahkamlanishi

Mustaqillik - o‘zbek xalqining azaliy orzu-intilishi natijasi ekanligi. Sotsialistik lagerning yemirilishi, totalitar tuzumning inqirozi natijasida yangi mustaqil davlatlarning paydo bo‘lishi. O‘zbekiston davlat suverenitetining e’lon qilinishi. O‘zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining umumxalq tomonidan ma’qullanishi. Islom Karimov tomonidan mustaqil O‘zbekistonning birinchi Prezidenti sifatida amalga oshirilgan dastlabki islohotlar. O‘zbekistonning o‘ziga xos istiqlol va taraqqiyot yo‘li.

O‘zbekiston mustaqilligi huquqiy asosining yaratilishi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaning qabul qilinishi. Konstitutsiyaning tub mohiyati, g‘oyasi va uning asosiy qomus tarzda yaratilish tarixi. Konstitutsiyada inson

huquqlarining ustun qo‘yilishi, unda “fuqaro-jamiyat-davlat” o‘rtasidagi munosabatning oqilona belgilab qo‘yilganligi. Davlat ramzlarining qabul qilinishi. Huquqiy davlat tizimining yaratilishi.

O‘zbekistonda siyosiy islohotlarning boshlanishi va milliy demokratik davlat boshqaruvi hamda fuqarolik jamiyatining shakllanishi

Siyosiy islohotlarning boshlanishi. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining tashkil etilishi. Ikki palatali parlament. Ijro hokimiyatining mustahkamlanishi va liberallashtirilishi. Mahalliy o‘z-o‘zini boshqarish organlarining shakllanishi va faoliyati.

Qonun ustivorligi, xuquqiy fuqarolik jamiyati o‘zbek modelining asosiy tamoyillaridan biri sifatida. Demokratiyani yanada chuqurlashtirish. Ko‘p partiyaviylik. Siyosiy partiyalarning tashkil etilishi. Yangi qonunchilikning asosiy yo‘nalishlari. Qonunchilikning liberalashtirilishi. O‘zbekistonda inson huquqlari va erkinliklari kafolatining yaratilishi. Sud hokimiyati islohotlari. Ommaviy axborot vositalari faoliyatining isloh qilinishi. Davlat qurilishi va fuqarolik jamiyatini shakllantirish jarayonining erkinlashuvi. Fuqarolar siyosiy faolligining o‘sishi. O‘zbekistonda huquqiy demokratik davlat va fuqorolik jamiyatini barpo etish, uni rivojlantirish yo‘llari. Demokratik va fuqarolik jamiyatini barpo etish konsepsiyasi. “Kuchli davlatdan – kuchli jamiyat sari” g‘oyasi.

Konstitutsiya xavfsizlik va barqarorlikning kafolati. Barqaror rivojlanish tushunchasi. Xavfsizlik tizimining asosiy elementlari. Zamonaviy tahdidlar. Mintaqaviy xavfsizlik muammolari. Milliy xavfsizlik va davlat chegaralari daxlsizligini ta’minlash zaruriyati. O‘zbekiston Qurolli kuchlar va chegara qo‘shinlarining tashkil etilishi. Milliy xavfsizlik va davlat mudofaa qobiliyatining mustahkamlanishi borasida amalga oshirilayotgan tadbirlar. IIV va FVV tizimidagi islohotlar. Axborot xavfsizligi. O‘zbekistonning MDH, ShHT va NATO bilan mintaqaviy havfsizlikni ta’minlash borasidagi o‘zaro hamkorligi. O‘zbekistonning mustaqillik yillarida xavfsizlik va barqarorlikni ta’minlash, mintaqada tinchlik va osoyishtalikni saqlab qolishga oid siyosatining Prezident Sh.M.Mirziyoev nutqlarida va chiqishlarida nazariy va amaliy jihatlarining asoslanishi. “Samarqand sammiti”. Uning ShHT rivojidagi o‘rni.

O‘zbekistonda mustaqillik yillarida amalga oshirilgan ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlarning mohiyati va bosqichlari.

O‘zbekistonning iqtisodda ma’muriy-boshqaruv tizimidan voz kechishi va bozor iqtisodiga o‘tishning birlamchi sharoitlari, uning xususiyatlari.

O‘zbekistonning bozor iqtisodiga bosqichma-bosqich o‘tish yo‘li. Ijtimoiy-iqtisodiy yangilanish “o‘zbek modeli” va uning xalqaro hamjamiyat tomonidan tan olinishi.

Milliy moliya – bank tizimining shakllanishi. Ko‘p ukladli iqtisodning asoslarini yaratish. Agrar sohadagi iqtisodiy islohotlarning amalga oshirilishi. Boshlang‘ich bosqichdagi iqtisodiy o‘zgarishlarning asosiy natijalari.

Ikkinchi bosqichdagi iqtisodiy islohotlarning vazifalari va ustuvor yo‘nalishlari. Xususiylashtirish jarayonining chuqurlashuvi va raqobatbardosh

muhitning shakllanishi, mulk va qimmatbaho qog‘ozlar bozorining yaratilishi; haqiqiy mulkdorlar qatlamining kengayishi. Makroiqtisodiy barqarorlikning ta’minlanishi. Milliy valyutaning joriy qilinishi va pul muomalasini mustahkamlash choralari. Soliq tizimini takomillashtirish, xom-ashyo, tabiiy, moliyaviy va mehnat resurslaridan samarali foydalanish strategiyasi. Respublika eksport salohiyatining kengayishi. Sanoat, transport va aloqada yangi sohalarning yaratilishi. Fermer va dehqon xo‘jaliklarining rivojlanishi. Energetika va don mustaqilligining qo‘lga kiritilishi. Iqtisodiy islohotlar ikkinchi bosqichining asosiy natijalari: muvaffaqiyatlar va muammolar.

Iqtisodiy islohotlarni amalga oshirishning yangi bosqichi. Institutsional yangilanish jarayonlarini chuqurlashtirish yuzasidan davlat tomonidan amalga oshirilgan choralar. Kichik va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish. O‘zbekistonda bozor islohotlari konsepsiyasining shakllantirilishi.

Aholining kam ta’minlangan qatlamini ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha Respublika rahbariyati tomonidan amalga oshirilgan tadbirlar. Kuchli ijtimoiy siyosatning xususiyatlari va ustuvor yo‘nalishlari. Davlatning sog‘liqni saqlash, ta’lim, madaniyat va san’at, ilm-fan sohalarini barqaror rivojlanishini ta’minlashdagi roli. Mahalliy o‘z-o‘zini boshqarish va mahalla institutlarining ijtimoiy dasturlarni amalga oshirishdagi roli va o‘rni. Ijtimoiy himoya – barqarorlik asosi, kuchli ijtimoiy siyosat – aholining ijtimoiy faoligi omili.

Birinchi bosqich (1991-1994 yillar), yangi tizimning institutsional asoslarini yaratish (ish birjalari va h.k.). Aholi daromadining va birinchi navbatda asosiy oziq-ovqat mahsulotlarini iste’mol qilish darajasining keskin tushib ketishining oldini olish. Ikkinchi bosqich (1995-1999 yillar), aholini yoppasiga ijtimoiy himoya qilish tizimidan uni maqsadli himoyalash tizimiga o‘tish. Dolzarb ekologik muammolarni yechishda davlat va nodavlat tashkilotlarning faoliyati. Sog‘liqni saqlash va aholining sog‘lig‘ini himoya qilish tizimining yangi sifat pog‘onasiga o‘tish. Uchinchi bosqich (2000 yildan - bugungi kunga qadar), aholini himoya qilishning chuqurlashuvi. Aholining, ayniqsa, qishloq aholisi turmush farovonligining yaxshilanishi, mehnat bozorini rivojlantirishdagi faol siyosatning amalga oshirilishi, ishchi o‘rinlarining yaratilishi.

Yangi O‘zbekiston. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. Harakatlar strategiyasi. 2016-2022 yilardagi o‘zgarishlar. Masala mohiyati. Sh.M.Mirziyoev chiqishlarida masala mohiyati aksi.

O‘zbekistonning eng yangi tarix davrida ma’naviy va madaniy rivojlanish

Ma’naviyat - insonning ulg‘ayish va kuch-qudrat manbaidir. Ma’naviyatni anglash. Ma’naviy meros tushunchasi. Mustaqillik - ma’naviy tiklanish va yuksalish. Milliy g‘oya va ma’naviy hayot. Ma’naviyat va jamiyatning yangilanishi. Ma’naviyatga tahdid – o‘zligimiz va kelajagimizga tahdid. Globallashuv va ma’naviy tahdid jarayonlari.

O‘zbekistonda demokratik jamiyat barpo etishda milliy va umumbashariy qadriyatlarning uyg‘unlashuvi. Mustaqilik yillarida buyuk ajdodlar va tarixiy shaxslarga bo‘lgan e’tibor. O‘zbekiston Prezidenti Sh.Mirziyoevning O‘zbekistonda ajdodlar merosi va milliy qadriyatlarni tiklash borasidagi xizmati. Tarixiy shaharlar

(Buxoro, Samarqand, Marg‘ilon, Qarshi, Toshkent, Xiva, Shahrisabz)ning yubileylarining jahon miqyosida nishonlanishi.

XX asrda O‘zbekistondagi sovet ta’lim tizimi. Ta’limning asosiy turlari. Ta’lim tizimining isloh qilish zaruriyati. “Ta’lim to‘g‘risida”gi qonunning qabul qilinishi (1992 yil 2 iyul). Mustaqillik yillarida O‘zbekistonda ta’lim tizimining rivojlanishi. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” (1997 yil 29 avgust). Ta’limni isloh qilish tamoyillari. Oliy ta’limdagi islohotlar. Ilmiy-pedagog kadrlarni tayyorlashning yangi mexanizmlari. Kadrlar tayyorlash milliy modeli. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Fanlar rivojlanishini davlat tomonidan qo‘llab quvvatlash tadbirlari va innovatsiya faoliyati haqida”gi Qarorining ahamiyati. O‘zbekistonda fanning rivojlanishi. O‘zbek olimlarining fan-texnika sohasidagi yutuqlari. Ilm-fan sohasidagi innovatsiyalar. 2016 yildan boshlab ta’lim va fan sohasia amalga oshirilgan islohotlar.

Mustaqillik yillarida jismoniy tarbiya va sport sohasida amalga oshirilgan ishlar. O‘zbekiston sportchilarining muvaffaqiyatlari. Sport sohasi rivoji va erishilgan yutuqlar.

Mustaqillik yillarida Qoraqalpog‘iston Respublikasi

Mustaqillik yillarida Qoraqalpog‘iston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayotida amalga oshirilgan islohotlar. Qoraqalpog‘istonda qishloq xo‘jaligi sohasidagi o‘zgarishlar. Ma’naviy-madaniy sohadagi yangilanishlar. Qoraqalpog‘iston Respublikasi oliy ta’lim tizimi va undagi islohotlar. Qoraqalpog‘iston Respublikasida ekologik ahvol. Orol fojiasi. Ekologik holatni yaxshilash borasidagi davlat siyosati. 2016 yildan keyin amalga oshirilgan ishlar. Qoraqalpog‘istondagi tub ijobiy o‘zgarishlar. Sh.M.Mirziyoev Qoraqalpog‘iston rivoji to‘g‘risida.

O‘zbekiston va jahon hamjamiyati

O‘zbekistonning tinchliksevar tashqi siyosati va uning jahon hamjamiyati tomonidan tan olinishi. O‘zbekistonning xalqaro tashkilotlar va xorijiy mamlakatlar bilan iqtisodiy-siyosiy aloqalarining yo‘lga qo‘yilishi. O‘zbekiston Respublikasining BMTga a’zo bo‘lishi va jahon hamjamiyatidagi o‘ziga xos o‘rni. O‘zbekistonning MDHdagi o‘rni va mavqeining oshib borishi. O‘zbekistonning Markaziy Osiyo davlatlari bilan o‘zaro hamkorlik aloqalari. O‘zbekistonning Yevropa Ittifoqi mamlakatlari bilan istiqbolli hamkorliklari. Tashqi siyosiy faoliyat konsepsiyasi. O‘zbekiston tashqi siyosatida Rossiya, AQSh, Xitoy mamlakatlarining o‘rni.

O‘zbekistonning geosiyosiy va geoiqtisodiy o‘rni. O‘zbekistonning mintaqada tinchlik va barqarorlikni ta’minlash borasida olib borgan siyosati. Markaziy Osiyoda xavfsizlik masalalari, terrorizm, giyohvandlik va odam savdosiga qarshi kurashda O‘zbekiston Respublikasining faolligi. O‘zbekistonning ShHT bilan aloqalari. O‘zbekistonning Markaziy Osiyo, Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi

davlatlari bilan yangi strategik sherikchilik shartnomalarining imzolanishi. O‘zbekiston Respublikasining faol tashqi siyosatining yangi bosqichi. O‘zbekistonning mintaqada tinchlik va barqarorlikni ta’minlash borasida olib borgan siyosati. Xavfsizlik, millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglikni ta’minlash hamda chuqur o‘ylangan, o‘zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosat sohasidagi ustuvor yo‘nalishlar. 2022 yil sentyabrdagi Samarqand sammiti. Samarqand sammiti ShHT rivojidagi yangi bosqich. O‘zbekiston faol tashkiliy siyosatining jahondagi e’tirofi.

O‘zbekiston Respublikasining tashqi siyosati va xavfsizlikni ta’minlash borasidagi faoliyati

O‘zbekiston jahon hamjamiyatining ajralmas va teng huquqli a’zo. O‘zbekiston Respublikasi tashqi siyosatining asosiy prinsiplari va bosqichlari: O‘zbekistonning xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar bilan aloqalari va hamkorligi. O‘zbekiston Respublikasining Rossiya Federatsiyasi, Markaziy Osiyo davlatlari, MDH ning boshqa davlatlari bilan aloqalari va hamkorligi. O‘zbekiston Respublikasining AQSh bilan aloqalari va hamkorligi. O‘zbekiston – Xitoy, Yaponiya va Janubiy Koreya o‘rtasidagi do‘stona munosabatlar. O‘zbekistonning Hindiston, Pokiston, Eron, Turkiya kabi mintaqaviy davlatlar bilan aloqalari. O‘zbekistonning Yevropa Ittifoqi mamlakatlari bilan istiqbolli hamkorliklari. O‘zbekiston Respublikasining tashqi siyosat konsepsiyasi. BMT va O‘zbekiston. Ming yillik sammiti Prezident Sh.Mirziyoevning BMT Bosh assambleyasidagi nutqlari (2017 yil, 2020 yil).

O‘zbekistonning BMT, ShHT, NATO va boshqa tashkilotlar bilan Markaziy Osiyda xavfsizlikni ta’minlash bo‘yicha hamkorligi. Afg‘oniston muammosini hal qilishdagi O‘zbekistonning tashabbuslari. Markaziy Osiyoning yadro qurolidan xoli hudud deb e’lon qilinishi. O‘zbekistonning ekologik siyosati. Terrorizm, giyohvandlik va odam savdosi illatlariga qarshi kurashda O‘zbekiston Respublikasining faoliyati. O‘zbekiston Respublikasining tashqi siyosati konsepsiyasi. O‘zbekiston Prezidenti Sh.Mirziyoevning mintaqa va xalqaro miqyosda O‘zbekistoning tashqi siyosati, xalqaro tinchlik va barqarorlikni ta’minlash, ekologik vaziyatni yaxshilash bo‘yicha tutgan siyosatini o‘z asarlarida bayon etib berganligi.

Yangilanayotgan O‘zbekiston: milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari.

2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasining ishlab chiqilishi, hayotga joriy etilishi va uning ahamiyati.

2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi va unda belgilangan ustuvor yo‘nalishlar:

– Davlat va jamiyat qurilishi tizimini takomillashtirishning ustuvor yo‘nalishlari;

– Qonun ustuvorligini ta’minlash va sud-huquq tizimini yanada isloh qilishning ustuvor yo‘nalishlari;

– Iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirishning ustuvor yo‘nalishlari;

– Ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari;

– Xavfsizlik, millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglikni ta’minlash hamda chuqur o‘ylangan, o‘zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosat sohasidagi ustuvor yo‘nalishlar.

Harakatlar strategiyasidan – taraqqiyot strategiyasi tomon yo‘l. Investitsiya bo‘yicha – xalqaro forum.

Harakatlar strategiyasi doirasida amalga oshirilgan keng ko‘lamli islohotlar. 2016 yildan keyin amalga oshirilgan tub islohotlar bois mamlakatning yuksalishi. Amalga oshirilgan ishlar mazmun-mohiyati. Milliy yuksalish yo‘lidagi say’-harakatlar. Taraqqiyot strategiyasi.

Imtihon savollari

1. Paleolit davrining bosqichlari va undagi o’zgarishlar haqida nimalarni bilasiz?
2. Neolit va eniolit davlarida Markaziy Osiyo mintaqasida qanday o‘zgarishlar yuz bergan?
3. Bronza davrida Markaziy Osiyo , xususan, hozirgi O‘zbekiston hududlarida qanday o’zgarishlar sodir bo’lgan?
4. Ilk temir davrida Markaziy Osiyo xalqlarining ijtimoiy-iqtisodiy hayotida qanday yangiliklar kuzatilgan?
5. “Avesto” asarining Vatanimiz tarixini o‘rganishdagi ahamiyati haqida so’zlab bering?
6. O’zbekiston hududuida ilk davlat birlashmalarining vujudga kelishi. Qadimgi Baqtriya va Xorazm davlatlarining tashkil topishi.
7. Eron Ahamoniylarining O‘rta Osiyoga yurishlari va uning oqibatlari haqida nimalarni bilasiz?
8. Aleksandr Makedonskiyning O‘rta Osiyoga harbiy yurishlari va unga qarshi xalqlari qanday kurash olib borgan?
9. Salavkiylar davlati va Yunon–Baqtriya podsholigining tashkil topishi va rivojlanishi haqida so’zlab bering?
10. Qadimgi Xorazm, Qang‘ va Dovon davlatlarining paydo bo’lishi tarixi haqida gapirib bering?
11. Kushonlar davlatining vujudga kelishi va rivojlanishi, aholining turmush tarzi, diniy e’tiqodi haqida nimalarni bilasiz?
12. Buyuk Ipak yo‘lining shakllanishi va uning Markaziy Osiyo tarixida tutgan o’rni haqida so’zlab bering?
13. Zardushtiylik dinining paydo bo’lishi va uning qo’shni hududlarga tarqalishi haqida nimalarni bilasiz?
14. O‘rta Osiyoda yerga egalik munosabatlarining shakllanishi haqida nimalarni bilasiz?
15. Xioniylar, Kidariylar va Eftalitlar davrida Markaziy Osiyoda siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy hayotda qanday o‘zgarishlar yuz bergan?
16. Ilk o‘rta asrlarda Markaziy Osiyo jamiyatida qanday ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlar ro‘y bergan?
17. Ilk o‘rta asrlarda yerga egalik tizimining asosiy shakllari nimalardan iborat edi?
18. Ilk o‘rta asrlarda sun’iy sug‘orish inshootlar haqida nimalarni bilasiz?

19. Ilk o‘rta asrlarda yangi shaharlarning paydo bo‘lishiga qanday omillar sabab bo‘lgan?
20. Turk xaqonligining tashkil topishiga ta’sir ko‘rsatgan asosiy tarixiy omillar haqida so’zlab bering ?
21. G‘arbiy Turk xoqonligi davrida O‘rta Osiyo xalqlarining siyosiy hayoti qanday bo‘lgan?
22. O‘rta Osiyo hududi Turk xoqonligi tasarrufiga qanday sharoitda o‘tgan?
23. Turk xoqonligi va Vizantiya o‘rtasidagi diplomatik aloqalarning mazmuni haqida nimalarni bilasiz ?
24. Markaziy Osiyo hududida ilk-o’rta asrlar qaysi mahalliy hokimliklar tashkil topgan va rivojlangan?
25. Qadimgi Xorazm, So‘g‘d va Toxariston yozuv haqida so’zlab bering?
26. Urxun- Enasoy yozuvlari va Kultegin bitiklarining tarixiy ahamiyati haqida nimalarni bilasiz ?
27. Turk yozuv yodgorliklari til va mazmun jihatidan qanday xususiyatlarga ega?
28. Turk xoqonligi inqirozga uchrashining asosiy sabablari nimalardan iborat edi?
29. V–VII asrlarda Turkiston madaniy hayotidagi o’zgrishlar haqida gapirib bering?
30. Arablarning Movarounnahrga yurishlari va oqibatlari haqida gapirib bering?
31. Islom dini Sharq xalqlari madaniyatiga qanday ta’sir ko‘rsatgan?
32. Xalifalik davrida arablarga qarshi xalq qo’zg’alonlari va uning sabablari haqida nimalarni bilasiz?
33. Qarluqlar, O‘g‘uzlar va Tohiriylar davlatlarining tashkil topishi va rivojlanishi haqida nimalarni bilasiz?
34. Qoraxoniylar davrida Movarounnahrda qanday ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlar yuz berdi?
35. G‘aznaviylar davlatining tashkil rtilishi va uni tarixdagi o’rni haqida gaprib bering?
36. Saljuqiylar davlati Markaziy Osiyo tarixida qanday o‘rin tutgan?
37. Xorazmshohlar davlatining vujudga kelishi va kengayishi haqida nimalarni bilasiz?
38. IX–XII asrlarda O‘rta Osiyoda madaniyat va ilm-fan qanday rivoj topgan edi?
39. O‘zbek xalqining shakllanish jarayoni bilan bog‘liq tarixiy omillar haqida so’zlab bering?
40. O‘rta Osiyoga mo’g’ullarning bostirib kirishi va uning oqibatlari haqida nimalarni bilasiz?
41. O‘rta Osiyo xalqlarining mo‘g‘ullarga qarshi ozodlik kurashlari haqida gaprib bering?
42. Jaloliddin Manguberdining O‘zbekiston tarixidagi tutgan o‘rni haqida gapirib bering?
43. Chig‘atoy ulusining ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayoti haqida so’zlab bering?
44. Mo‘g‘ullar hukmronligi davrida Movarounnahr madaniy hayotida qanday o‘zgarishlar sodir bo‘lgan?
45. Amir Temurning hokimiyatga kelishi va harbiy harakatlari haqida gaprib bering?

46. Amir Temur vafotidan so’ng temuriylar o’rtasidagi taxt uchun kurashlar haqida gaprib bering?
47. Mirzo Ulug’bekning siyosiy faoliyati va ilm-fanning homiysi sifatida qilgan ishlari haqida so’zlab bering?
48. Amir Temurning bunyodkorlik faoliyati haqida nimalarni bilasiz?
49. Amir Temur va temuriylar davrida madaniyat hayotdagi o’zgarishlar nimalarda namoyon bo’ldi?
50. Iikkinchi Renesans haqida nimalarni bilasiz?
51. Muhammad Shayboniyxonning harbiy yurishlari haqida nimalarni bilasiz?
52. Shayboniylar davlatining kengayishi va uning natijasi haqida gaprib bering?
53. Abdullaxon II ning tarixdagi o’rni haqida nimalarni bilasiz?
54. Shayboniylar davrida Buxoro xonligida fan va madaniyat rivoji haqida so’zlab bering?
55. Ashtarxoniylar sulolasining hokimiyatga kelishi haqida gaprib bering?
56. Ashtarxoniy hukmdorlar va ularning davrida Buxoro xonligidagi siyosiy vaziyat haqida so’zlab bering?
57. Ashtarxoniylar davrida Buxoro xonligida fan va madaniyat rivoji haqida so’zlab bering?
58. Mang’it sulolalarini hokimiyat tepasiga kelishi va uning tarixiy ahamiyati haqida nimalar bilasiz?
59. Mang’it hukmdorlari va ular davrida Buxoro amirligidagi siyosiy vaziyat haqida so’zlab bering?
60. Mang’itlar hukmronligi davrida Buxoro amirligida fan va madaniyat rivoji haqida nimalarni bilasiz?
61. Shayboniylar va ashtarxoniylar hukmronligi yillarida Buxoro xonligining tashqi aloqalari haqida gaprib bering?
62. Buxoro xonligining davlat boshqaruvi va lavozimlari haqida ma’lumot bering?
63. Xiva xonligining tashkil topishi haqida gaprib bering?
64. Xiva shayboniylari davrida mamlakatdagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyoziy vaziyat qanday edi?
65. Abulg’ozi Bahodirxon va uning tarixda tutgan o’rni haqida nimalarni bilasiz?
66. Xiva xonligida qo’ng’irotlar sulolasi qanday qilib hokimiyat tepasiga keldi?
67. Muhammad Raximxon I va unin islohatlari haqida so’zlab bering?
68. Xiva xonligi bo’yicha yozma manbalar haqida nimalarni bilasiz?
69. Xiva xonligi davlat boshqaruvi va lavozimlari haqida so’zlab bering?
70. Xiva xonligida madaniy hayot haqida nimalarni bilasiz?
71. Qo‘qon xonligi tashkil topishi va taraqqiy etishi haqida so’zlab bering?
72. Amir Umarxon davrida Qo’qon xonligining ichki va tashqi siyosati haqida gaprib bering?
73. Qo‘qon xonligi davlat boshqaruvi va lavozimlari haqida ma’lumot bering?
74. Qo’qon xonligi davrida adabiyot va madaniyatning rivojlanish haqida nimalarni bilasiz?
75. Qo’qon xonligining tashqi aloqalari haqida ma’lumot bering?
76. Qoraqalpoqlarning etnik shakllanishi va asosiy mashg‘ulotlari nimalardan iborat edi?

77. XVII-XVIII asrlarda qoraqalpoq adabiyoti haqida so’zlab bering?
78. XIX asr o’rtalarida O’rta Osiyo xonliklaridagi ijtimoiy siyosiy vaziyat qanday edi?
79. O’rta Osiyo masalasida inliz-rus raqobati haqida soz’lab bering?
80. Rossiya imperiyasining O’rta Osiyoga harbiy yurishlarining bosqichlari haqida ma’lumot bering?
81. Buxoro amirligi va Xiva xonligining Rossiya imperiyasi yarim mustamlakasiga aylantrilishi va uning oqibatlari haqida ma’lumot bering?
82. Qo’qon xonligining tugatilishi haqida nimalarni bilasiz?
83. Turkiston general gubernatorligining tuzulishi va uning ma’muriy hamda sudlov tizimidagi islohatlari haqida gaprib bering?
84. Rossiya imperiyasining Turkistondagi ruslashtirish siyosati va uning oqibatlari haqida ma’lumot bering?
85. Toshkentdagi “Vabo isyoni” va uning oqibatlari haqida gapirib bering?
86. Dukchi Eshon qo’zg’aloni va uning oqibatlari haqida nimalarni bilasiz?
87. XIX asrning 70-yillari va XX asr boshlarida qoraqalpoqlarda siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayotidagi o’zgarishlar haqida ma’lumot bering?
88. Turkistonda jadidchilik harakatining vujudga kelishi va ularning ilgari surgan g’oyalari haqida ma’lumot bering?
89. 1916-yilgi milliy ozodlik qo‘zg‘olonlarining sababi va tarixiy ahamiyati haqida nimalarni bilasiz?
90. XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Buxoro amirligidagi siyosiy-ijtimoiy, iqtisodiy ahvol qanday bo’lgan?
91. XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Xiva xonligida siyosiy-ijtimoiy, iqtisodiy ahvol qanday bo’lgan?
92. XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Turkistonda madaniy o’zgarishlar haqida nimalarni bilasiz?
93. Turkistonda sovet hokimiyatining o‘rnatilish jarayoni qanday kechgan edi?
94. Sovet hokimiyatining dastlabki yillardagi iqtisodiy chora-tadbirlari haqida so’zlab bering ?
95. Harbiy kommunizm siyosatining asosiy maqsadlari va oqibatlari haqida nimalarni bilasiz?
96. Yangi iqtisodiy siyosat (YAIS)ning ahamiyati haqida gapirib bering ?
97. Turkistonda mahalliy xalqning istiqlolchilik harakatlari qanday kechgan?
98. Sovet hokimiyati Turkiston muxtoriyatini nima sababdan tugatgan edi?
99. 1920-yillarda O‘zbekistonda siyosiy vaziyat haqida gapirib bering?
100. O‘rta Osiyoda milliy-davlat chegaralari qanday sharoitda shakllangan?
101. Ma’muriy-buyruqbozlik tizimi va qatag‘onlik siyosati oqibatlari haqida gapirib bering ?
102. 1930-yillarda kommunistik partiya ijtimoiy va madaniy sohalarni qanday boshqargan?
103. Qoraqalpog‘istonning ASSRga aylanishi va O‘zSSR tarkibiga kirish jarayoni haqida so’zlab bering?
104. O‘zbekistonning Ikkinchi jahon urushidagi ishtiroki haqida nimalarni bilasiz?

105. 1946–1985-yillarda O‘zbekistonning ijtimoiy va iqtisodiy hayotida qanday o‘zgarishlar ro‘y bergan?
106. “Paxta ishi” va “O‘zbek ishi” voqealarining tarixiy ahamiyati haqida gapirib bering?
107. Qayta qurish (1985–1991) davrida O‘zbekiston hayotida qanday o‘zgarishlar kuzatilgan?
108. O‘zbekiston mustaqil, demokratik davlat sifatida qanday taraqqiyot yo‘lini tanlagan edi?
109. O‘zbekistonda qonun chiqaruvchi hokimiyat – Oliy vakillik organi haqida gapirib bering?
110. Millatlararo totuvlikni ta’minlash uchun amalga oshirilgan chora-tadbirlar haqida so’zlab bering?
111. O‘zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlarning asosiy yo‘nalishlari nimalardan iborat?
112. O‘zbekistonning bozor munosabatlariga o‘tish jarayonining o‘ziga xos xususiyatlari haqida nimalarni bilasiz?
113. Mustaqillik yillarida ma’naviy-ma’rifiy sohada qanday yutuqlar qo‘lga kiritilgan?
114. O‘zbekistonning jahon hamjamiyati bilan hamkorligi yo‘nalishlari haqida gapirib bering ?
115. Mustaqillik davrida O‘zbekistonda parlament islohotlari qanday amalga oshirilgan?
116. Yangi jamiyatga o‘tish davrida O‘zbekistonda o‘tkazilgan islohotlar haqida gapirib bering ?
117. O‘zbekistonda huquqiy demokratik davlat qurilishi qanday bosqichlarda amalga oshirilgan?
118. Iqtisodiy islohotlarning asosiy tamoyillari nimalardan iborat edi?
119. Mustaqillik yillarida milliy qadriyatlarni tiklash va ma’naviy poklanish borasida amalga oshirigan harakatlar haqida gapirib bering?
120. Mustaqillik davrida fan va ta’lim sohasida yuz bergan o’zgarishlar to’g’risida gapirib bering?
121. O‘zbekistonning jahon hamjamiyatiga qo‘shilish jarayoni qanday kechgan?
122. Mustaqillik yillarida sog‘liqni saqlash tizimida amalga oshirilgan islohotlar haqida nimalarni bilasiz?
123. Mustaqillik yillarida jismoniy tarbiya va sport sohasida yuz bergan o‘zgarishlar haqida so’zlab bering ?
124. 2017–2021-yillarda Harakatlar strategiyasi qanday maqsadlarni ko‘zlagan edi?
125. O‘zbekistonda yoshlarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha qanday ishlar amalga oshirilmoqda?

Talabgorlar quyidagi mezonlari asosida baholanadi:

Baholash mezonlari	**Maks. ball**
1. Fanni bilish darajasi	**30**
Asosiy nazariy bilimlar	15

Ixtisoslik bo‘yicha bilimlar	15
2. Tanqidiy fikrlash va tahlil	**25**
G‘oyalarni umumlashtira olish	13
Mantiqiy fikr va dalil keltirish	12
3. Nutq va taqdimot madaniyati	**20**
Tuzilishi va izchillik	10
Til va ifoda aniqligi	10
4. Savollarga javob berish sifati	**25**
Mazmun va aniqlik	15
Moslashuvchanlik va mulohaza	5
Xotirjamlik, professional yondashuv	5
UMUMIY BALL	**100**

FOYDALANILADIGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

Rahbariy adabiyotlar:

1. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. Т. 1. - Тошкент: Ўзбекистон.. 2017.
2. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қурамиз. - Тошкент: Ўзбекистон. 2017.
3. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон маънфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йилигига бағишланган тантанали маросимидаги маърузаси. - Тошкент: Ўзбекистон. 2017.
4. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. - Тошкент: Ўзбекистон. 2017.
5. Каримов И.А. Тинчлик ва хавфсизлигимиз ўз куч-қудратимизга, ҳамжиҳатлигимиз ва қатъий иродамизга боғлиқ. Т. 12. - Тошкент: Ўзбекистон, 2004.
6. Каримов И.А. Инсон унинг ҳуқуқ ва эркинликлари - олий қадрият. Т. 14. - Тошкент: Ўзбекистон, 2006.

Darslik va o‘quv qo‘llanmalar

1. Ўзбекистоннинг янги тарихи. Биринчи китоб. Туркистон чор Россияси мустамлакачилиги даврида. - Т.: Шарқ, 2000.

2. Ўзбекистоннинг янги тарихи. Иккинчи китоб. Ўзбекистон совет мустамлакачилиги даврида. -Т.: Шарқ, 2000.

3. Ўзбекистоннинг янги тарихи. Учинчи китоб. Мустақил Ўзбекистон тарихи. - Т.: Шарқ, 2000.

4. Муртазаева Р.Х. Ўзбекистонда миллатлараро муносабатлар ва бағрикенглик. Дарслик. - Т.: Университет, 2019.

5. Сагдуллаев А. Қадимги Ўрта Осиё тарихи. Ўқув қўлланма. -Т.: Университет, 2004.

6. Сагдуллаев А. ва бошқалар. Ўзбекистон тарихи: давлат ва жамият тараққиёти. Ўқув қўлланма. - Т.: Академия, 2000.

7. Эшов Б.Ж. Ўзбекистон давлатчилиги тарихи. Ўқув қўлланма. - Т.: Маърифат, 2012.

8. Эшов Б.Ж. Ўзбекистонда давлат ва маҳаллий ўз-ўзини бошқарув тарихи. - Т.: Янги аср авлоди, 2012.

9. Эшов Б.Ж., Одилов А.А. Ўзбекистон тарихи I-жилд. Дарслик. - Т.: Янги аср авлоди, 2014.

10. Ўзбекистон тарихи. II-жилд. Муаллифлик жамоаси. - Т.: Янги аср авлоди, 2015.

11. Ўзбекистон тарихи I-китоб. А.Сагдуллаев масъул муҳаррирлигида. – Тошкент: VNESHINVESTPROM, 2019.

Asosiy adabiyotlar

12. O‘zbekiston tarixi I kitob Toshkent: Darslik, Donishmand ziyosi, 2020.

13. O‘zbekiston tarixi II kitob. Eshov B.J., Odilov A.A. Darslik, Toshkent, Donishmand ziyosi, 2021.
14. Эркаев А. Ўзбекистон йўли. - Тошкент: Маънавият, 2011.
15. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Наракатлар стратегияси. – Тошкент: Маънавият, 2017.
16. Мустақил Ўзбекистон тарихи. Масъул муҳаррир А.Сабиров. - Тошкент: Академия, 2013.
17. Новейшая история Узбекистана. Руководителъ проекта и редактор: М.А.Рахимов. - Тошкент: Адабиёт учқунлари, 2018.
18. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. Darslik. Mualliflar jamoasi. – Toshkent, 2022.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Абдураззоқ Самарқандий. Матла ус-саъдайн ва мажмуа ул бахрайн. - Т.: Фан, 2008.
2. Абдурахмон Толе. Абулфайзхон тарихи. - Т.: Фан, 1959.
3. Абдуллаев К. Тетрадрахма Антиоха I из Хаприна (Джам) // Нумизматика Централной Азии. - Ташкент, 2000. Вып. 5. – С. 11-13.
4. Абдухолиқ Абдурасул ўғ‘ли. Чин ва Мочин. - Тошкент: Фан, 2006-160 б.
5. Абу Али Ибн Сино. Дониш-наме. Книга знаний. - Душанбе, 1957.
6. Абу Бакр ибн Жафар Наршахий. Бухоро тарихи. - Т.: Камалак, 1995.
7. Абу Джафар Мухаммад ат-Табарий История ат-Табарий. - Т.: Фан, 1987.
8. Абу Райҳон Беруний қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар. Танланма асарлар I жилд. - Т.: Фан, 1968.
9. Абу Райхон Беруний. Ниндистон. 2-жилд. - Т., 1965.
10. Абу-л-Фазл Байхаки. История Масъуда (1030-1041). Пер. с перс. А.К.Андерса. - Т., 1962.
11. Абу Наср Фаробий. Фозил одамлар шаҳри. - Т., 1993.
12. Абулғ‘ози. Шажараи турк. - Т.: Чўлпон, 1990.
13. Авесто / Асқар Махкам таржимаси. - Тошкент: Шарқ, 2001. – 383 б.
14. Адылов Ш. Эфталиты и Западный Согд // Археология, история и култура Средней Азии: Тезисы докладов международной конференции. - Тошкент: Б.и., 2002. – С. 21-23.
15. Акишев К.А., Акишев А.К. Искуство саков Семиречя // Сквоз века. - М.: Знание, 1986. – С. 21-25.
16. Алимова Д.А. История как история, история как наука. - Т.: Ўзбекистан, 2008.
17. Аммиан Марцеллин. Римская история / Перевод с латинского Ю.А. Кулоковский. - М.: АСТ, 2005. – 495 с.
18. Анарбаев А. Благоустройство средневекового города Средней Азии. - Ташкент: Фан, 1981. – 120 с.
19. Анарбаев А.А. О раннем городе Фергане // Ош и Фергана в исторической перспективе. - Бишкек, 2000. Вып. 3. – С. 70-71.

20. Андрианов Б.В. Древние оросительные системы Приараля (в связи с историей возникновения и развития орашаемого земледелия). - М.: Наука, 1969. – 255 с.

21. Аскаров А., Абдуллаев Б. Джаркутан. - Т., 1983.

22. Аскаров А.А. Древнеземледелческая култура эпохи бронзы юга Узбекистана. - Т., 1977.

23. Асqаров А. Бухоронинг ибтидоий тарихидан лавhалар. - Т., 1973.

24. Аскаров А.А., Албаум Л.И. Поселение Кучуктепа. - Т., 1979.

25. Аскаров А. Энг qадимги шаhар. - Т., 2001.

26. Аскаров А.А., Буряков Ю.Ф., Гуляев В.И., Сайко Э.В. Город в структурной организatsiи Шелкового пути // Формирования и развитие трасс Великого шелкового пути в Централной Азии в древности и средневекове: Тезисы докладов международного семинара ЮНЕСКО. – Ташкент: Фан, 1990. – С. 5-8.

27. Ат-Термизий. Саhиhи Термизий. Танланган hадислар. - Т., 1993.

28. Ахунджанов Е.А. Писменная култура Средней Азии (Древняя раннесредневековая история писменности и книги Средней Азии). - Т., 2000.

29. Аhмад Яссавий. Девони Никмат. - Т., 1992.

30. Аhмад ал-Фарg‘оний. Астрономия илми асослари. - Т., 1998.

31. Аhмад ибн Маhмуд Бухорий. Тарихи Муллозода / Сўз боши, форс тилидан таржима, изоhлар муаллифлари Ш.Воhидов, Б.Аминов. - Тошкент, Янги аср авлоди, 2009.

32. Агаджанов С.А. Очерки истории огузов и туркмен Средней Азии XI-XIII вв. - Ашхабад, 1969.

33. Агаджанов С.А. Селжукиды и Туркмения в XI-XII вв. - Ашхабад, 1973.

34. Агаджанов С.А. Государство Селжукидов и Средная Азия. (XI-XII в.в.). - М., 1991.

35. Азимов Ш. Государство и право Саманидов. Автореф. канд. дисс. – Сталинабад, 1953.

36. Али Qушчи. Астрономияга оид рисола. - Т., 1968.

37. Али Кушчи. Астрономический трактат. - Самарканд, 1970.

38. Арапов Д.Ю. Бухарское ханство в русской востоковедческой историографии. - М., 1981.

39. Арриан. Поход Александра. Пер. М.Е.Сергиенко. - М.-Л., 1962.

40. Ахмедов А. Улуg‘бек Муhаммад Тарag‘ай (1394-1449). - Т., 1994.

41. Ахмедов.Б.А. Давлатшоh Самарqандий. - Т., 1967.

42. Ахмедов.Б. Улуg‘бек. - Т., 1989.

43. Ахмедов Б.А. Ўзбек улуси. - Т.: Мерос, 1991.

44. Ахмедов.Б.А. Тарихдан сабоqлар. – Т.: Ўqитувчи, 1994

45. Ахмедов Б.А. Амир Темур. - Т., 1995.

46. Ахмедов.Б.А. Амир Темурни ёд етиб. - Т., 1996.

47. Ахмедов.Б.А., Мукминова Р., Пугаченкова Г. Амир Темур. - Т., 1999.

48. Ахмедов Б.А. Ўзбекистон халqлари тарихи манбалари. - Т.: Ўqитувчи, 1991.

49. Ахмедов Б.А. Ўзбекистон тарихи манбалари. - Т.: Ўqитувчи, 2001.
50. Ахмедов Б.А. Ўзбекистоннинг атоqли тарихшунос олимлари. - Т., 2003.
51. Байпаков К.М. Великий шелковый пут и судбы цивилизатsiй. - Алматы, 2006. – 246 с.
52. Баратова Л. Тюркский каганат и его взаимоотношения с владениями Среднеазиатского Двухречя (очерки по государственности Узбекистана). - Т., 2001.
53. Беленицкий А.М., Бентович И.Б., Болшаков О.Г. Средневековый город Средней Азии. - Л.: Наука, 1973. – 389 с.
54. Беляев В.А. Арабы, ислам и арабский халифат в раннее средневекове. - М.: Наука, 1965.
55. Беляева Т.В. К исторической топографии городов Уструшаны // Древняя и средневековая археология Средней Азии (К проблеме истории культуры). - Ташкент: Фан, 1990. – С.76-85.
56. Биккерман Е. Государство Селевкидов. - М., 1986.
57. Бичурин Н.Я. Собрание сведений о народах обитавших в Средней Азии в древние времена. - М-Л., 1950-1953.
58. Бобобеков Х.Н. Народные движения в Кокандском ханстве и их социально-экономические и политические предпосылки (XVIII-XIX вв.). - Т., 1990.
59. Бобобеков Х.Н. Qўqон тарихи. - Т., 1996.
60. Бобобеков Х.Н. Пўлатхон qўзg‘олони. - Т., 1996.
61. Бойс М. Зороастрийцы. Верования и обычаи. - М., 1987.
62. Бойназаров Ф. Антик дунё. - Т., 1989.
63. Бойназаров Ф. Qадимги дунё тарихи. - Т., 2004.
64. Бунёдов З.М. Ануштегин-Хоразмшоһлар давлати. - Т., 1998.
65. Буниятов З.М. Военная организатsiя государство Хорезмшахов Ануштегинидов (1097-1231). – Т.: Изв.АН.Аз. История философии и право.
66. Буряков Ю.Ф. Генезис и этапы развития городской культуры Ташкентского оазиса. - Ташкент: 1982. – 211 с.
67. Буряков Ю.Ф. К динамике развития городской культуры древнего и средневекового Чача // Чач–Бинкат–Ташкент (историческое прошлое и современости): Материалы научной конференции. - Ташкент: Фан, 2007. – С. 6-11.
68. Буряков Ю.Ф., Грицина А.А. Мавераннахр на Великом шелковом пути. - Самарканд-Бишкек, 2006. – 208 с.
69. Бўриев О., Баһобова Б. Ёзма манбалар ал-Фарg‘оний һаqида. - Т., 1998.
70. Бўриев О. Хоразмшоһлар-Темурийлар. - Т., 1999.
71. Бўриев О., Тошев Н. Жалолиддин Мангуберди. - Т., 1999.
72. Бўриев О. Темурийлар даври ёзма манбаларида Марказий Осиё. - Т., 1997.
73. Britanica. – London, 1995.
74. Буюк алломалар. 1-2 ж. - Т., 1998.

75. Вайнберг Б.И. Этнография Турана в древности. - М., 1999.
76. Гаспринский И. Наёт ва мамот масаласи. - Тошкент: Маънавият, 2006.
77. Герасимов М.М. Люди каменного века. - М., 1964.
78. Геродот История. В девяти книгах. - М., 2004.
79. Гиясиддин Али. Дневник похода Темура в Индию. - М., 1958.
80. Гордлевский В.А. Государство селджуков Малой Азии. Изб.Соч. Т.1. - М., 1960.
81. Григорев В.В. О скифском народе саках. - М., 1971.
82. Гуломов.Х. Дипломатические отношения государств Средней Азии с Россией в XVIII- первой половине XIX века. - Т., 2005.
83. Гулямов Я.Г., Исламов У., Аскаров А. Первобытная культура и вознекновение орашаемого земледелия в низовях Зарафшана. - Т., 1966.
84. G‘уломов Я.G‘. Хоразмнинг cyg‘орилиши тарихи. - Т., 1959.
85. Гулбаданбегим. Нумоюннома. - Т., 1998.
86. Геродот. История. В девяти книгах / Пер. с греческого и коммент. Г.А. Стратановского. - М.: ОЛМА-ПРЕСС Инвест, 2004. – 639 с.
87. Гиппократ. О воздухе, водах и местностях. Избранные сочинения / Пер. по В.В. Латышеву. Прим. В.В. Латышева и Л.А. Елницкого // Великая степ в античных и Византийских источниках. Сборник материалов. Составление и редакция А.Н. Гаркавца. - Алматы: Баур, 2005. – С. 82-86.
88. Горненский И. Тайны империи Чингизхана. - М., 2004.
89. Грулев М.В. Аму-даря. (Очерк среднего течения). - Ташкент, 1900. – 92 с.
90. Гумилев Л. Этногенез и биосфера земли. - М.: Изд-во АСТ, 2004. – 560 с.
91. Д’Оссон К. История монголов от Чингиз-хана до Тамерлана. Т.1. - Иркутск, 1937.
92. Давидович Е.А. Вопросы хронологии и гениологии Караханидов второй половины XII в. -М., 1977.
93. Дадабоев Н. Амир Темурнинг hарбий маhорати. - Т., 1996.
94. Дандамаев М.А. Политическая история Ахеменидской державы. - М.: Наука, 1985.
95. Драйзен И.Г. История эллинизма. - М.: Типолитография В.Ф.Рихтера, 1891.
96. Дяконов И.М. Восточный Иран до Кира. История иранского государство и культуры. - М., 1971.
97. Древний и средневековый город Восточного Мавераууннахра. Шохрухия. I–XVIII вв. н.э. - Ташкент: Фан, 1990. – 128 с.
98. Ёрматов И. Илоq тарихи. - Т., 2005.
99. Жабборов И. Буюк Хоразмшоhлар давлати. - Т.: 1999.
100. Жабборов И. Ўзбеклар. - Тошкент: Шарq, 2008.
101. Жувонмардиев А. XVI-XIX асрларда Фарg‘онада ер-сув масалаларига доир. - Т.: Фан, 1965.
102. Заднепровский Ю.А. Древняя Фергана.//История Киргизской ССР. Т.1. - Фрунзе, 1984.

103. Заһириддин Муһаммад Бобур. Бобурнома. - Т., 1964.
104. Зиёдов Ш. Ал-Мотурудий һаёти ва мероси. - Т., 2000
105. Зиёев Х.З. Ўрта Осиё ва Сибир. - Т.: Фан, 1962.
106. Зиёев Х.З. Туркистонда Россия тажовузи ва һукмронлигига қарши кураш. - Т., 1998.
107. Зиёев Х. Ўзбекистоннинг мустақиллик учун курашлари тарихидан. - Т., 2000.
108. Зиёев Х.З. Тарих-ўтмиш ва келажак кўзгуси. - Т., 2000.
109. Зиёев Н.З. Буюк Амир Темур салтанати ва унинг тақдири. - Тошкент: Маънавият, 2008.
110. Зоһидов В. Уч даһо (Фаробий, Беруний, Ибн Сино). - Т.: 1987.
111. Зуев А.Е. Западнотюркский каганат // История Казахской ССР. Т.1. - Алма-Ата, 1977.
112. Ибн ал-Асир. Ал-Комил фи-т-аърих. - Тошкент: Ўзбекистон, 2006.
113. Имом ал-Бухорий һаёти. - Т., 1998.
114. Иргашев Ф. Р., Абдурахимова Н. А., Сугуралиева Ф. У., Туркистонда мустамлака молия-хўжалик идоралари тизими. - Тошкент: Академия, 2008.
115. Иргашев Ф.Р., Абдурахимова Н.А. Мустамлакачилик ва Туркистоннинг ижтимоий-иқтисодий аһволи. - Тошкент: Академия, 2005.
116. Ибн Арабшоһ. Амир Темур тарихи. - Т.: Меһнат, 1992.
117. Исамиддинов М.Х., Сулейманов Р.Х. Еркурган (стротиграфия и периодизатsiя). - Ташкент: Фан, 1984. – 159 с.
118. Исламов У., Тимофеев В.И. Култура каменного века Централной Ферганы. - Т., 1986.
119. Исмоил Ака. Буюк Темур давлати. - Т., 1996.
120. Исмоилова Ж. Фарғона водийсида миллий озодлик курашлари. - Т., 2003.
121. История Узбекистана в источниках. 1-2 т.т. Составител Б.А.Лунин. -Т.: Фан, 1984, 1988, 1990.
122. Ишанходжаева З.Р. Репрессивная политика советской власти и култура Ўзбекистана трагедия выживания (1925-1953) // Тафаккур, 2011.
123. Йўлдошев М.И. Хива хонлигида феодал ер эгалиги ва давлат тузилиши. - Т.: Фан, 1959.
124. Кабиров А., Сагдуллаев А.С. Ўрта Осиё археологияси. - Т., 1990.
125. Камалиддин Ш.С. Древнетюркская топонимия Средней Азии. - Т., 2006.
126. Караев О. История караханидского каганата. - Фрунзе,1983.
127. Квинт Курций Руф. История Александра Македонского. - М., 1963.
128. Ксенофонт. Киропедия. - М., 1976.
129. Ксенофонт. Анабассис / Перевод и примечания Г. Генкеля. Комментарии Г. Довгяло, В. Федосика. - М.: ЛАДОМИР, 2003. – 246 с
130. Кляшторный С.Г. Древнетюркские рунические памятники, как источник по истории Средней Азии. - М., 1964.

131. Кляшторный С.Г. Проблема ранней истории племени турк (ашина)// Новой в советской археологии. МИА. 130. - М., 1965.
132. Люсен Кэрен. Амир Темур салтанати. - Т., 1999.
133. Лютов М.М. Александр Великий в Туркестане. - Т.: Типолитография С.И. Лохтина, 1890.
134. Марg‘ининой. Ал-Нидоя. - Т., 2001.
135. Махмуд Qошg‘арий. Девони лўg‘оти турк. 1-3 жилдлар. - Т.: Фан, 1960-1963.
136. Мавлонов Ў. Марказий Осиёнинг qадимги йўллари. - Т., 2008.
137. Массон В.М. Средняя Азия в эпоху камня и бронзы. - М., 1966.
138. Малявкин А.Г. Танские хроники о государствах Централной Азии. - Новосибирск, 1989.
139. Малколм К. Парфяне. Последователи пророка Заратустры / Перевод с англ. Т.Л.Черезовой. – М.: Центрполиграф, 2004. -190 с.
140. Маhмуд ибн Вали. Баhрур асрор. - Т.: Фан, 1977.
141. Махмудов Т. «Авесто» haqида. - Т.: Шарq, 2000.
142. Маънавият юлдузлари. - Т., 2001.
143. Мирзо Улуg‘бек. Тўрт улус тарихи. - Т., 1994.
144. Мир Муhаммад Амир Бухорий. Убайдулланома. - Т.: Фан, 1957.
145. Мончадская Е.А. О правителях Бактрии и Согдианы VI-IV до н. э. Тр. Гос. Эрмитажа, том V. - М., 1961.
146. Мурад Аджи. Европа, Тюрки, Великая степ. - М.: АСТ, 2004. - 480 с.
147. Мусаев Н.У. Ўрта Осиёда деhқончилик маданияти ва аграр муносабатлар тарихидан (Тош даври охиридан - XX аср бошларига qадар). - Тошкент: Фан, 2005.
148. Мухаммад ибн Наджиб Бакран. Джахан-наме (Книга о мире.)
149. Муhаммадиёр ибн Араб Qатag‘ан. Мусаххир ал-билод. / Форс тилидан таржима, изоhлар муаллифлари И. Бекжонов, Д. Сангирова. - Тошкент, Янги аср авлоди, 2009.
150. Мустабид тузумнинг Ўзбекистон миллий бойликларини талаш сиёсати: тарих шоhидлиги ва сабоqлари. Лойиhа раhбари ва маъул муhаррир Д.А.Алимова. - Т., 2000.
151. Муhаммад Солиh. Шайбонийнома. - Т.: G‘офур G‘улом, 1989.
152. Муhаммаджонов А.Р., Неъматов Т.Н. Бухоро ва Хиванинг Россия билан муносабатлари. - Т.: Фан, 1957.
153. Мухамеджанов А.Р. История орошения Бухарского оазиса (с древнейших времён до начала XX в.). - Т., 1978.
154. Муhаммаджонов А. Темур ва темурийлар салтанати. - Т., 1994.
155. Мўминов.И. Амир Темурнинг Ўрта Осиё тарихида тутган ўрни ва роли. - Т.: Фан, 1968.
156. Насавий. Сийрат ас-Султон Жалолиддин Мангбурни. - Т., 1999.
157. Негматов Н. Государство Саманидов. – Душанбе, 1977.
158. Низомулмулк. Сиёсатнома. - Т.: Адолат, 1997.
159. Низомиддин Шомий. Зафарнома. - Т.: Ўзбекистон, 1996.
160. Норqулов.Н.К. Комолиддин Беhзод. - Т.: Фан, 1964.

161. Носиров А. Али Қушчи. - Т., 1964.
162. Нуриддинов М. Бобурийлар сулоласи. - Т., 1994.
163. Пардаев А. Давлат ва давлатчилик ғ‘ояси. - Тошкент: Фан, 2007.
164. Пидаев Ш. Сирли кушонлар салтанати. - Т., 1990.
165. Пугаченкова Г.А. Ртвеладзе Э.В. Северная Бактрия-Тохаристан. - Т., 1990.
166. Пянков И.В. Бактрия в античной традиции (общие данные о стране: название и территория). - Душанбе, 1982.
167. Рахмонов Н. Турк хоқонлиги. - Т., 1993.
168. Рашид-ад-Дин. Сборник литописей. Т.1.кн. 1-2.-М-Л.; 1952, Т.2.-М-Л.; 1960, Т.3. -М-Л., 1946.
169. Ртвеладзе Э.В. Ксениппа-Паретака. Кавказ и Средняя Азия в древности и средневекове. 1981.
170. Ртвеладзе Э.В. Ўрта Осиёнинг қадимги тангалари. - Т., 1987.
171. Ртвеладзе Э.В., Саидов А.Х., Абдуллаев Е.В. Қадимги Ўзбекистон цивилизатsiяси: давлатчилик ва hуқуқ тарихидан лавҳалар. - Т., 2001.
172. Ртвеладзе Э.В. Цивилизатsiи, государства, культуры Централной Азии. - Т., 2005.
173. Ртвеладзе Э.В. Монеты правителей Чача. - Т., 2006.
174. Ртвеладзе Э.В., Сагдуллаев А.С. Современные мифы о далеком прошлом народов Централной Азии. - Т., 2007.
175. Руи Гонсалесде Клавихо. Самарқанддаги Амир Темур саройига саёҳат кундалиги (1403-1406 йиллар) //Санъат. - Т., 1989. - №1-10.
176. Садр ад-Дин Али ал-Хусайни. Ахбар ад-Даулат ас-селджукия. Пер.З.М.Буниятова. - М., 1980.
177. Саидқулов Т. Ўрта Осиё халқлари тарихшунослигидан лавҳалар. - Т., 1993.
178. Сагдуллаев А.С. Усадбы древней Бактрии. - Т., 1987.
179. Сагдуллаев А.С. Қадимги Ўзбекистон илк ёзма манбаларда. - Т., 1996.
180. Сагдуллаев А.С. Поход Александра Македонского в Согдиану. - Т., 2007.
181. Сагдуллаев А.С. Огненные стрелы. - Т., 1993.
182. Самарқанд шаҳрининг умумбашарий маданий тараққиёт тарихида тутган ўрни. Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллик юбелейига бағ‘ишланган халқаро илмий симпозиум материаллари.-Самарқанд-Тошкент, 2007.
183. Страбон География. В 17 книгах. Пер. Г.А. Стратоновского. - М-Л., 1964.
184. Струве В.В. Поход Дария I на саков-массагетов. – М.: Изв. АН СССР, 1946. - № 3.
185. Сулейманов Р.Х. Древний Нахшаб. - Т., 2000.
186. Сулаймонова Ф. Шарқ ва ғ‘арб. - Т.: Фан, 1991.
187. Сухарева О.А. К истории городов Бухарского ханства. - Т.: Фан, 1958.
188. Тадж ад-Дин ас-Салмани. Тарихнаме. - Баку, 1991.

189. Тарн В. Эллинистическая цивилизatsiя. - М., 1949.
190. Темур тузуклари. (И. Каримовнинг кириш сўзи: “Миллий давлатчилигимиз тарихининг мумтоз намунаси”). -Т.: Ўзбекистон, 2014.
191. Темур ва Улуғбек даври тарихи. - Т., 1996.
192. Толстов С.П. Древний Хорезм. - М., 1948.
193. Усмонов О., Мадраһимов А. Камолиддин Беҳзод. - Т., 2000.
194. Файзиев Т. Темурий маликалар. - Т., 1994.
195. Файзиев Т. Мирзо Улуғбек авлодлари. - Т., 1994.
196. Файзиев Т. Темурийлар шажараси. - Т., Ёзувчи, 1995.
197. Халфин Н.А. Россия и ханства Средней Азии. - М., 1974.
198. Холиқова Р. Россия-Бухоро: тарих чорраһасида. - Т., 2005.
199. Хондамир. Набиб ус-сияр. - Т., 1941.
200. Чахермайер Ф. Александр Македонский. - Ростов на Дону, 1988.
201. Чехович О.Д. К истории феодалных отношений в Бухаре XVII в. - Т.: Фан, 1973.
202. Шайдуллаев Ш.Б. Северная Бактрия в эпоху раннего железного века. - Т., 2000.
203. Шамсуддинов Р. Ўзбекистонда советларнинг қулоқлаштириш сиёсати ва унинг фожеали оқибатлари. - Т., 2001.
204. Шарафиддин Али Яздий. Зафарнома. - Т.: Шарқ, 1997.
205. Шифман И.М. Александр Македонский. - Л. 1998.
206. Шониёзов К. Қанғ давлати ва қанғлилар. - Т., 1990.
207. Шониёзов К. Ўзбек халқининг шаклланиш жараёни. - Т., 2001.
208. Шофман А.С. Распад империи Александра Македонского. – Казан, 1984.
209. Эсхил. Заржирбанд Промитей. - Т., 1978.
210. Эшов Б. Цивилизatsiя тизимида илк шаһарлар. - Т., 2004.
211. Эшов Б. Қадимги Ўрта Осиё шаһарлари тарихи. - Т., 2005.
212. Юсуф Хос Хожиб. Қутадғу билиг. - Т.: Юлдузча, 1990.
213. Қадимги тарихчилар Ўрта Осиё ҳақида: терма парчалар/ Тузувчи ва тарж. Зоһир Аълам. – Т., 2008
214. Қуръони Карим. - Т.: Ёзувчи, 1992.
215. Ғаффоров Ш.С. Тарих ва тақдир: Россия империясидан Туркистонга кўчирилганлар. - Т., 2006.
216. Никматов Ф.Н., Шожалилов Ш.Ж., Айтбоев Д.П. Аһмад Фарғоний сув илми ёхуд “Миқёс ан-Нил” таърифи. - Т., 2000.
217. Хофиз Таниш Бухорий. Абдулланома. I-II жилд. - Т.: Шарқ, 1999-2000.
218. Умаров Ш. Бурхониддин Марғиноний. - Т.: Мавароуннаһр.Тафаккур, 2010.
219. Қобилов Н. Абу Наср Форобий. - Т.: Тафаккур, 2010.
220. Жўраев О., Муһиддинов А. Маһмуд Замахшарий. - Т.: Мовароуннаһр. Тафаккур, 2010.
221. Фирдавсий. Шоҳнома. Шайх Муҳаммад Юсуф. Ихтилофлар, сабаблар, ечимлар. - Т.: Шарқ, 2011.

222. Шайх Муҳаммад Юсуф. Фиқҳ йўналишлари ва китоблар. - Т.: Шарқ, 2011.

Xorijiy adabietlar:

1. Architekturfuhrer Taschkent. Hg. Phillip Meuser. - Berlin: DOM publishers, 2012.
2. Brower, Daniel *Turkestan and the Fate of the Russian Empire.* - London, 2003.
3. Culture in Mind, Mind in Culture. - Chung-Ang: Institute of Philosophical Studies, 2004.
4. Dani, A.H. and V.M. Masson eds. *UNESCO History of Civilizations of Central Asia* (Paris: UNESCO), 1992.
5. Die Usbekistan-Deutschen im Kulturdialog. - Tashkent: Norma, 2012.
6. Ferghana Valley: the Heart of Central Asia. Ed. by S.Fr. Starr. - New-York: M.E. Sharpe, 2011.
7. Hildinger, Erik. *Warriors of the Steppe: A Military History of Central Asia, 500 BC. to 1700 AD.* - Cambridge: Da Capo, 2001.
8. O'Brien, Patrick K. (General Editor). *Oxford Atlas of World History.* - New York: Oxford University Press, 2005.
9. Olcott, Martha Brill. *Central Asia's New States: Independence, Foreign policy, and Regional security.* - Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 1996.
10. Sinor, Denis *The Cambridge History of Early Inner Asia*. - Cambridge, 1990.
11. Soucek Svat. *A History of Inner Asia.* Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
12. Spiritual values and social progress. - Washington D.C., R.V.P., 2000.
13. Usbekistan durch raum und zeit. Der sozio-kulturelle Almanach. - Tashkent, 2011
14. Zeugen der Stalinschen Repressionen in Taschkent : Architektur und Menschen. -Tashkent: Yangi nashr, 2011. – 91 s.